

TAUTINIŲ bendrijų 2014 naujienos Nr. 1 (48)

Vlodo Uzneviciaus nuotr.

Žydų dainų ir šokių ansamblio „Fajerlech“ (Vilnius) šokėjos.

Lietuvos Respublikos kultūros ministerija išleido 2014 metų tautinių mažumų kalendorių.

Eugenijaus Strigogos nuotr.

Penkerius metus gyvuoja Lietuvos totorių bendruomenės Juzefo Bieliako karo istorijos klubas. Per šį laiką klubo nariai (iš viso šeši entuziastai) dalyvavo ne vienoje istorinių mūšių inscenizacijoje mūsų šalyje ir užsienyje, prisidėjo prie Lietuvos istorijos propagavimo visuomenėje.

p. 15

Sausio 27 d., minint Tarptautinę holokausto aukų atminimo dieną, Petrašiūnuose, Kaune, atidengta stela, skirta pagerbti 125 žydų tautybės žmonių, 1941 m. rugpjūčio 30 d. sušaudytų šioje vietoje, atminimą.

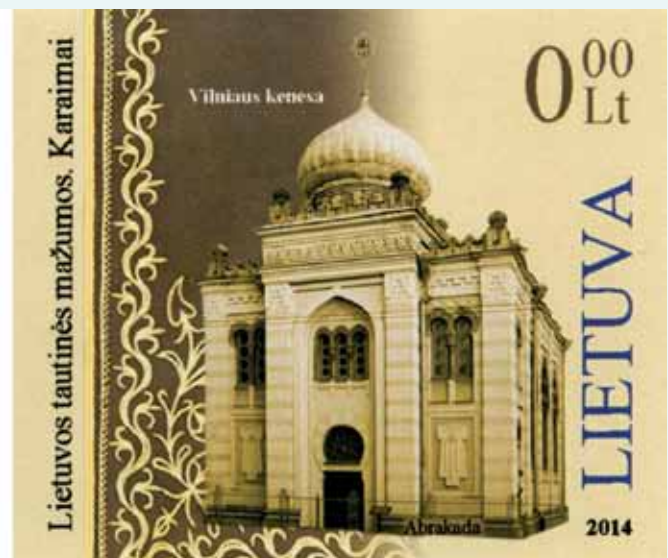
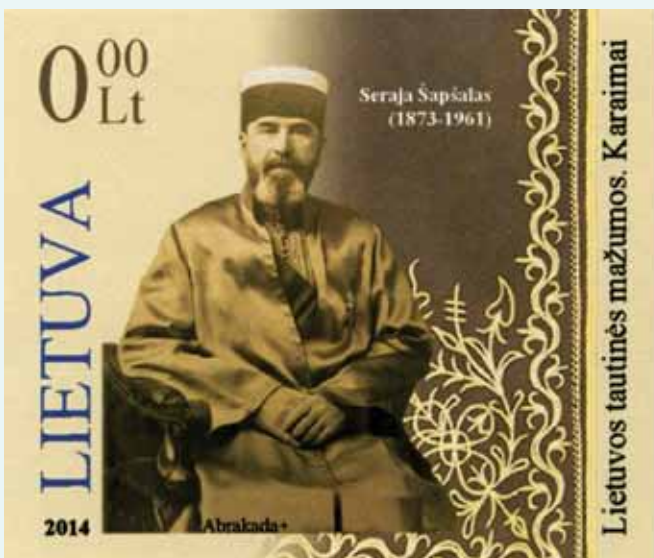
p. 14

Tarp devyniolikos pašto ženklų, kuriuos šiemet ketina išleisti Lietuvos paštas mūsų šalies istorijos, kultūros, politikos ir kitomis temomis, bus ir du pašto ženklai „Lietuvos tautinės mažumos. Karaimai“.

p. 11

Sauliaus Didžiulio nuotr.

T u r i n y s

VYRIAUSYBĖJE

Panerių memorialo kompleksinio sutvarkymo koncepcijos projektui pritarta ...2
Pase bus galima įrašyti tautybę2

KULTŪROS MINISTERIJOJE

Paremti tautinių mažumų kultūrų plėtotę skatinantys projektai2

AKTUALIJOS

Premjeras A. Butkevičius: Tautinių mažumų įstatymas turėtų atitikti visų tautinių bendrijų lūkesčius3
Litvakų kilmės prancūzų rašytojo R. Gary jubiliejus minimas Lietuvoje.....3
S. Novopolskaja apdovanota Atminimo ženklu4
J. Rumša. Kultūros ministerijos premija – žurnalistui M. Jackevičiui4
Tautinių mažumų mokykloms – naujos priemonės mokytis lietuvių kalbą5
J. Rumša. H. Kobeckaitė apdovanota už visą gyvenimą puoselėtą toleranciją....6
Mokiniai domisi tautinėmis bendrijomis7
V. Černišukas, J. Rumša. Lietuva ir ukrainiečiai – amžių išbandytas bendras gyvenimas8
J. Rumša. Pašto ženkluose – „Lietuvos tautinės mažumos. Karaimai“11
G. Kanovičiaus premija – už rašinius apie tautines mažumas.....12

KULTŪRA

L. Bartkienė. Paveikslai, sukurti adata13
„Kalėdiniai susitikimai“ bus prisiminti ilgai16

NAUJIENOS, ĮVYKIAI, FAKTAI

Petrašiūnuose įamžintas holokausto aukų atminimas.....14
Mokslinio darbo tema – romų vaikų švietimas.....14

ISTORIJA

J. Rumša. Totorių bendruomenė įkūrė karo istorijos klubą.....15

TRADICIJOS IR PAPROČIAI

Krikšto maudynės apvalo kūną ir sielą.....17

NAUJOS KNYGOS

J. Bunka – tautodailininkas, Plungės žydų istorijos metraštininkas18
Vokiečiai tarpukario Lietuvoje18
Ilga kelionė baigėsi Trakuose.....19
Vilniaus getas italo akimis19
Armėnų kultūros pėdsakai Abiejų Tautų Respublikoje.....19

TAUTINĖS MAŽUMOS UŽSIENYJE

Tautinės mažumos Slovėnijoje.....20
Romų kaimai Latvijoje.....20

S U M M A R Y.....20

Panerių memorialo kompleksinio sutvarkymo koncepcijos projektui pritarta

Vyriausybė 2013 m. gruodžio 18 d. pritarė Panerių memorialo Holokausto ir visoms nacizmo aukoms atminti kompleksinio sutvarkymo koncepcijos projektui.

Ši koncepcija nustato Panerių memorialo sutvarkymo ir pritaikymo lankymui principus, maksimaliai išsaugant išlikusius autentiškus bei minimaliai atkuriant sunaikintus šios žudynių vietos elementus.

Koncepcijoje numatytos priemonės, skirtos išsaugoti istorinę atmintį apie Holokaustą Paneriuose XX amžiaus pirmoje pusėje.

Panerių memorialo kompleksinio sutvarkymo koncepcijos įgyvendinimui ketinama surengti tarptautinį konkursą, kuriame bus atrinktas me-

morialo sutvarkymo idėjos projektas. Konkurso rengimą ketinama koordinuoti su Holokausto švietimo institucijomis JAV, Lenkijoje ir Izraelyje.

Šiuo metu Panerių memorialo teritorija menkai pritaikyta didesniems lankytojų srautams: nėra pastato administracijai ir salės kultūriniais-educaciniais renginiams. Panerių memorialo teritorijoje taip pat trūksta daugelio infrastruktūrinių elementų: informacinių stendų ir ženklų su nuorodomis apie duobes, takus, barakus, kanalus, lauzavietes, nepakankamas

takų, objektų ir visos teritorijos apšvietimas.

Panerių memorialas – tai išlikusi masinių žudynių vieta ir kapai, kur 1941 – 1944 metais čia nacių vykdytų egzekucijų metu buvo žudomi žmonės. Didelė dalis nužudytųjų palaikų buvo sudeginta, kiti liko užkasti šioje teritorijoje. Panerių memorialas sušaudytų aukų skaičiumi yra didžiausia Holokausto vieta Lietuvoje, plačiai žinoma tarptautiniu mastu.

Lietuvos Vyriausybė, atsižvelgdama į išskirtinę masinių žudynių vietos Panerių miške istorinę svarbą ir reikšmę, Panerių memorialui yra suteikusi nacionalinės reikšmės kultūros paminklo statusą.

Pase bus galima įrašyti tautybę

Vidaus reikalų ministerijos teikimu Vyriausybė 2013 m. gruodžio 18 d. nutarė pritarti Paso įstatymo papildymui, pagal kurį piliečio rašytiniu prašymu į pasą galėtų būti įrašoma jo tautybė, pranešė Vyriausybės kanceliarijos spaudos tarnyba.

Atsižvelgdama į praktines aplinkybes, kad priėmus siūlomą pataisą reikėtų patvirtinti naują paso blanką, pagaminti naujus pasus ir padaryti atitinkamus pakeitimus Asmens dokumentų išrašymo sistemos programinėje įrangoje, Vyriausybė siūlo

tautybės įrašo pase išgaliojimą nukelti į 2015 m. liepos 1 d.

Vyriausybė nepritarė siūlymui tautybę įrašyti ir į asmens kortelę, nes tam nėra techninių galimybių, be to, asmens tapatybės kortelės blanke nėra vietos papildomam rekvizitui.

KULTŪROS MINISTERIJOJE

Paremti tautinių mažumų kultūrų plėtotę skatinantys projektai

Kultūros ministerija skyrė finansavimą tautinių mažumų kultūrų plėtotę skatinantiems projektams.

Kultūros ministerija 2013 m. gruodžio mėn. skelbė kultūros projektų, skatinančių tautinių mažumų kultūrų plėtotę, dalinio finansavimo iš valstybės biudžeto lėšų konkursą 2014 metams.

Konkursui buvo teikiami projektai, skirti tautinių mažumų kultūros sklaidai Lietuvoje, tautinių mažumų vaikų ir jaunimo veiklos skatinimui,

tautinių mažumų kultūros paveldo ir jo kultūrinės vertės išsaugojimui, tautinių mažumų šeštadienių/sekmadienių mokyklų veiklai, tautinės tolerancijos ugdymui ir kovos su rasizmu bei tautine diskriminacija skatinimui, romų tautinės mažumos integracijai ir tautinio tapatumo puoselėjimui.

Konkursui paraiškas teikė Lietuvos Respublikoje įstatymų nustatyta tvarka įregistruotos asociacijos, labdaros ir paramos fondai, viešosios įstaigos,

atstovaujančios ir tenkinančios tautinių mažumų interesus, ginančios jų teises ar veikiančios tautinių mažumų kultūros srityje. Gauta 181 paraiška. Daliniam projektų finansavimui iš valstybės biudžeto skirta 288 tūkstančiai litų. Kultūros ministro įsakymu patvirtinta komisija, į kurios sudėtį įėjo ir Tautinių bendrijų tarybos nariai, atrinko 76 projektus, kuriems skirtas dalinis finansavimas. Jų sąrašas skelbiamas Kultūros ministerijos tinklalapyje.

Premjeras A. Butkevičius: Tautinių mažumų įstatymas turėtų atitikti visų tautinių bendrijų lūkesčius

Vasario 18 d. Ministras Pirmininkas Algirdas Butkevičius į pasitarimą dėl Tautinių mažumų įstatymo ir kitų aktualių klausimų sukviėtė tautinių bendrijų, Tautinių bendrijų tarybos bei akademinės visuomenės atstovus.

Pasitarime sutarta dėl institucijos, koordinuojančios tautinių bendrijų veiklą, stiprinimo ir nuspręsta kaip įmanoma greičiau baigti Tautinių mažumų įstatymo projekto rengimą. „Sutarta, kad Tautinių mažumų įstatymo projektas artimiausiu metu turėtų būti baigtas rengti, jis turėtų atitikti visų tautinių bendrijų lūkesčius. Tam būtinas bendradarbiavimas ir geranoriškumas“, - sakė Premjeras, pažymėjęs, jog Vyriausybė siekia kuo geresnių visų Lietuvos piliečių gyvenimo sąlygų bei integracijos.

Susitikime nuspręsta, kad Tautinių mažumų įstatymas bus rengiamas koreguojant kultūros viceministro Edvardo Trusevičiaus vadovaujamos darbo grupės pateiktą šio teisės akto projektą. Įstatymo projekto koregavimą koordinuos Vyriausybės kanceliarija, į svarstymus bus kviečiami įsitraukti ir akademinės visuomenės atstovai bei politologai.

„Tobulinsime projektą taip, kad būtų suteikta kuo daugiau laisvių tautinėms bendrijoms, tačiau pateiksime

Pasitarimo metu.

Butauto Barausko nuotr.

Seimui tokį variantą, kuris neprieštarautų Konstitucijai ir galiojantiems teisės aktams“, - sakė Vyriausybės kanclerio pirmasis pavaduotojas Remigijus Motuzas.

Pasak vicekanclerio, visas tautinių mažumų teises mūsų šalyje užtikrina Lietuvos Respublikos Konstitucija, Valstybinės kalbos įstatymas ir kiti teisės aktai. Teisę mokytis gimtosios kalbos garantuoja Konstitucija, Švietimo įstatymas ir tarptautinės teisės aktai.

„Turbūt nedaugelio šalių Valstybinės kalbos įstatymas numato teises ir laisves tautinėms bendrijoms. Pir-

masis įstatymo straipsnis sako, kad jis nereglamentuoja Lietuvos gyventojų neoficialaus bendravimo ir religinių bendruomenių bei asmenų, priklausančių tautinėms bendrijoms, renginių kalbos“, - pažymėjo Vyriausybės kanclerio pirmasis pavaduotojas. Be to, pasak R. Motuzo, Valstybinės kalbos įstatyme taip pat numatyta, kad tautinių bendrijų organizacijų pavadinimai ir informaciniai užrašai greta valstybinės kalbos gali būti rašomi ir tautinės bendrijos kalba.

Šiuo metu už tautinių bendrijų politikos įgyvendinimą atsakinga Kultūros ministerija.

Litvakų kilmės prancūzų rašytojo R. Gary jubiliejus minimas Lietuvoje

Vasario 24 d. Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centre vyko renginys, skirtas litvakų kilmės prancūzų rašytojo, dukart Gonkūrų premijos laureato Romaino Gary (1914 – 1980) šimtmečiui paminėti.

Jo metu Jean – Francois Hangouet ir Anne Morange skaitė paskaitą „Romainas Gary: eksperimentas su savimi“.

Abu prelegentai daug metų paskyrė šio rašytojo gyvenimui ir kūrybai nagrinėti.

Po paskaitos buvo parodytas prancūzų režisierių Olivier Mille ir Andre Asseo filmas apie rašytojo gyvenimą ir kūrybą „Ieškant Romaino Gary“.

R. Gary – žinomas visame pasaulyje rašytojas, sukūręs daugiau nei 30 literatūros kūrinių, kaip minėta, dviejų

Gonkūrų premijų laureatas (ši premija įsteigta 1896 m.). Lietuvių kalba galima skaityti devynias rašytojo knygas, kurios išleistos nepriklausomybės metais.

R. Gary (tikroji pavardė – Romainas Kacevas) gimė 1914 m. gegužės 8 d. Vilniuje antros gildijos pirklio Leibos Kacevo ir Minos Josel šeimoje.

TBN inf.

S. Novopolskaja apdovanota Atminimo ženklu

Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė įteikė Atminimo ženklus nevyriausybinių organizacijų atstovams, delegacijų koordinatoriams ir savanoriams, prisidėjusiems prie Lietuvos pirmininkavimo ES Tarybai.

Tarp apdovanotųjų Atminimo ženklu – Romų visuomenės centro Vilniuje direktorė Svetlana Novopolskaja.

Lietuva antrąjį 2013 m. pusmetį pirmininkavo Europos Sąjungos Tarybai. Lietuva – pirmoji iš Baltijos valstybių, pirmininkavusi ES Tarybai.

Pirmininkaujanti valstybė organizuoja ir koordinuoja Tarybos darbą, pasirenka prioritėtines bendros politikos sritis. Ji atsako už Tarybos darbotvarkės parengimą (atsižvelg-

dama į visų valstybių pasiūlymus), posėdžių grafiko sudarymą ir pan. Pirmininkaujanti valstybės atstovai (ministras) pirmininkauja atitinkamos srities Tarybos posėdžiams. Be to, ji atsako už Tarybos dokumentų perdavimą Europos Parlamentui ir kitoms institucijoms.

TBN inf.

Roberto Dačkarskiuotr.

Po apdovanojimo. S. Novopolskaja ir Prezidentė D. Grybauskaitė.

Kultūros ministerijos premija – žurnalistui M. Jackevičiui

2013 metų Kultūros ministerijos premija už tarpkultūrinio dialogo skatinimą paskirta Mindaugui Jackevičiui, naujienų portalo DELFI žurnalistui. M. Jackevičiui premija skirta už tekstus apie žydų kultūrą.

Kultūros ministras Šarūnas Birutis įteikia premijos diplomą DELFI žurnalistui Mindaugui Jackevičiui.

Kirilo Čachovskio (DELFI) nuotr.

Jonas RUMŠA

Kasmetinė Kultūros ministerijos premija už tarpkultūrinio dialogo skatinimą ir sklaidą visuomenės

informavimo priemonėse skiriama autoriui arba autorių kolektyvui. Ja siekiama išrinkti ir pagerbti straipsnio (-ių), radijo arba televizijos laidos (-ų), skatinančių įvairių tautinių grupių tarpkultūrinį dialogą, kovą su tau-

tine, rasine diskriminacija ir etnine neapykanta, autorių (-ius), savo darbą viešinusį (-ius) Lietuvos Respublikos arba užsienio valstybės visuomenės informavimo priemonėse.

Premijos paskyrimo proga „Tautinių bendrijų naujienos“ paprašė M. Jackevičiaus atsakyti į keletą klausimų.

- Viename savo reportaže rašėte: „Bene prieš dešimt metų, kai dar buvau moksleivis, rinkau Kupiškio rajone esančio Subačiaus miestelio žmonių atsiminimus apie žydus. Ką reiškia būti žydu, aiškinausi projekte „Panerių lopšinė“ („Būti žydu“). Kas pirmąkart paskatino pradėti domėtis žydų tematika–mokytojai, mokyklos programa, perskaitytos knygos?...

- Pirmoji pažintis su žydais turbūt buvo vaikystėje – apie juos pasakodavo močiutė. Ji geru žodžiu minėdavo Subačiaus miestelyje gyvenusius žydus, kurie, pasak jos, priešingai nei lietuviai, visada paskolindavo pinigų, duodavo prekių skolon ir pasitikėda-

vo. O juk buvo sunkūs laikai.

Pamenu, jau pradinėje mokykloje lankėme žydų kapus, kurių buvo aplinkiniuose kaimuose. Žydai visada mane domino savo kultūra, stebino paslaptinomis apeigomis, pagalba po visą pasaulį išsibarsčiusiems tautiečiams. Kol mokiausi mokykloje, su tikrais žydais nesusidūriau. Studijuodamas ir gyvendamas Vilniuje, susiradau draugų žydų.

- Kokius reikalavimus sau keliate, kokių nuostatų laikotės, rengdamas medžiagas šiomis jautriomis temomis?

- Žydų temai, kaip ir kitoms temoms, galioja bendrieji žurnalistikos standartai. Savo tekstuose stengiuosi žmones supažindinti su turtinga žydų kultūra, parodyti, kad jie tokie pat lygiaverčiai Lietuvos piliečiai, daug prisidėję prie šalies vystymosi. Stengiuosi paneigti visuomenėje apie žydus sklindančius mitus.

Štai neseniai Platelių miestelyje ėmiau interviu iš 90-mečio Jakovo Bunkos. Jis save laiko paskutiniu Žemaitijos žydu. Jis kovėsi Antrajame pasauliniame kare, grįžęs iš karo

matė, kas atsitiko su jo tautiečiais žydais, kurie prieš karą Plungėje sudarė beveik pusę gyventojų. Nepaisant to, J. Bunka liko gyventi Plungėje, visą gyvenimą paskyrė žydų atminimo įamžinimui.

- Kokių gerų permainų pastebite (jeigu pastebite) lietuvių ir žydų santykiuose? Ar mažėja antisemitizmo apraiškų mūsų visuomenėje?

- Manau, gerėja tarpvalstybiniai Lietuvos ir Izraelio santykiai. Tai puikiai parodė vasarą vykęs valstybinis Izraelio prezidento Shimono Pereso vizitas mūsų šalyje. Įstrigo prezidento mintis, kad negalime pakeisti praeities, tačiau galime pakeisti ateitį. O dėl antisemitizmo visuomenėje – susidaro įspūdis, kad lietuviai nenori pripažinti istorijos. O faktas tas, kad Lietuvoje išžudyta daugiau kaip 90 proc. žydų, kurie buvo mūsų valstybės piliečiai ir daug nusipelnė kurdami valstybę. Apie tai reikia kalbėti, tai reikia įsisąmoninti – ši kruvina istorija neturi pasikartoti.

Praėjusią vasarą lankiausi Izraelyje. Jeruzalėje aplankiau Jad Vašem

Holokausto aukų ir didvyrių memorialinį muziejų. Keisti jausmai apėmė, kai pamaciau, kiek vietos jame skirta žydų žudynėms Lietuvoje, ką jiems reiškia Vilniaus Paneriai ar Kauno Lietūkis. Išgirdus šią temą, lietuvių veidai apsiniaukia – kartais nenorima apie tai nė girdėti.

- Praeityje buvo galima išgirsti įvairių pramanų, stereotipų apie žydus. Tačiau ir šiandien, XXI amžiuje, jie neišnyko. Kodėl jie taip ilgai laikosi žmonių sąmonėje?

- Manau, tai slypi žmonių tamsume. Bijome, ko nepažįstame, o laužyti stereotipus sunku. Jie ateina iš šeimos, visuomenės. Man atrodo, kad visais laikais žmonija ieškojo kaltųjų: Bažnyčia degino eretikus, Hitleriui užkliuvo žydai. Juodaodžiai kažkada irgi laikyti antrarūšiais, kreivai žiūrėta į moterų teises, dabar bene visas pasaulis diskutuoja dėl homoseksualų.

Turbūt viskam reikia laiko. Vyresnės kartos žmonių nuomonės nepakeisi, bet galime šviesti jaunimą. Lietuva dirba šia linkme. Tikiu, kad didžioji dalis mano kartos į žydus ir antisemitizmą jau žiūri kitaip.

Tautinių mažumų mokykloms – naujos priemonės mokytis lietuvių kalbą

Švietimo ir mokslo ministerija skyrė tautinių mažumų mokykloms naujų priemonių lietuvių kalbai mokytis.

Jos skiriamos atsižvelgiant į tų mokyklų pedagogų prašymus parengti daugiau mokymo priemonių.

Priemonės „Kalba mane augina“ ir „Frepų“, skirtos priešmokyklinukams ir pradinukams, mokyklas pasiekė 2014-ųjų metų išvakarėse.

„Frepų – žaisminga kalbos ugdymo priemonė“ – tai daugiavardinė edukacinė priemonė, skirta priešmokyklinio amžiaus vaikams. Ji yra moderni, paremta remiantis naujausiais mokslo tyrimais ir šiuolaikinėmis ankstyvojo amžiaus vaikų kalbos ugdymo metodikomis. Priemonė sudaro stalo žaidimai, žaismingi ir interaktyvūs paveikslėliai, dėlionės

ir kt., skirtos vaikų žodynui turtinti, mokytis pasakoti ir kt. Naudodamiesi ja, vaikai lietuvių kalbos gali mokytis linksmai ir patraukliai.

Šią edukacinę priemonę gavo priešmokyklinio ugdymo grupės, kuriose ugdymas vyksta tautinių mažumų kalba. „Frepų – žaisminga kalbos ugdymo priemonė“ nemokamai galima naudotis www.frepy.eu.

Dviejų dalių žaisminga lietuvių kalbos mokymo priemonė „Kalba mane augina“ skirta tautinių mažumų mokyklose ir daugiakalbėje aplinkoje besimokantiems pradinį klasių mokiniams. Priemonėje pateikiamos vaikui artimos temos, praktinės situacijos iš gyvenimiškos aplinkos, joje gausu kūrybinių, vaikui įdomių užduočių, skatinančių natūralų domėjimąsi kalba, mokymąsi per asmeninę

patirtį. Atlikdami užduotis mokiniai ne tik ugdysis lietuvių kalbos klausymo, kalbėjimo, skaitymo ir rašymo gebėjimus, bet ir susipažins su Lietuvos valstybės simboliais, šventėmis, papročiais, gamta. Šią priemonę galima taikyti tiek mokantis klasėje, tiek savarankiškai namuose.

Ją parengė Lietuvių kalbos instituto mokslininkai. Priemonė aprūpinamos mokyklos tautinės mažumos kalba, daugiakalbėje aplinkoje esančios mokyklos, vykdančios pradinio ugdymo programą lietuvių kalba.

2013-2014 mokslo metais nevalstybine (ne lietuvių) kalba mokosi 26,9 tūkst., arba 7,5 proc., šalies bendrojo ugdymo mokyklų mokinių. Rusų kalba mokosi 4 proc. mokinių, lenkų – 3,3, kitų dalis nesiekia 1 proc.

TBN inf.

H. Kobeckaitė apdovanota už visą gyvenimą puoselėtą toleranciją

Vasario 20 d. Valstybiniame Vilniaus mažajame teatre pirmą kartą Lietuvoje įteikti nacionaliniai lygybės ir įvairovės apdovanojimai. Tai Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos ir Nacionalinio lygybės ir įvairovės forumo* iniciatyva, kilusi siekiant skatinti prie lygybės ir įvairovės sklaidos Lietuvoje prisidedančius asmenis, įmones, organizacijas bei institucijas.

Jonas RUMŠA

Už lygybę ir įvairovę

Apdovanojimai įteikti dešimtyje skirtingų kategorijų: Metų dialogo, Metų fotografijos, Metų verslo įmonės, Metų pilietiškumo, Metų muzikos grupės, Metų žurnalisto, Metų žmogaus teisių advokato, Metų išvalgų, Metų pergalės ir Apdovanojimo už visą gyvenimą puoselėtą toleranciją.

Kiekvienoje iš minėtų kategorijų paskelbta po vieną laimėtoją.

Apdovanojimas už visą gyvenimą puoselėtą toleranciją įteiktas valstybės ir visuomenės veikėjai, LR ambasadorei, buvusiai prezidento Valdo Adamkaus patarėjai, vertėjai, žurnalistei Halinai Kobeckaitėi.

Kaip „Tautinių bendrijų naujienoms“ sakė Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos patarėjas viešiesiems ryšiams Valdas Dambra, nominuoti nusipelniusius asmenis ir organizacijas galėjo visi Lietuvos gyventojai, nevyriausybinės organizacijos ir valstybinės institucijos nuo 2013 m. pabaigos iki 2014 m. sausio vidurio.

**Nacionalinis lygybės ir įvairovės forumas – tai nacionalinis bendradarbiavimo tinklas, vienijantis nevyriausybines organizacijas, atstovaujančias diskriminacijos atžvilgiu pažeidžiamas gyventojų grupes, siekiant bendrųjų tikslų kovoje prieš diskriminaciją lyties, negalios, seksualinės orientacijos, amžiaus, religijos ir išitikinimo, rasės ar etninės kilmės pagrindu. Vieni iš Forumo steigėjų – Tautinių bendrijų namai.*

Iš viso buvo pasiūlyta 40 kandidatų.

Apdovanojimai – tai statulėlės, kurių vienoje pusėje matosi pasaulis, kitoje – laikrodis. Statulėlėje išgraviuotas apdovanojimų pavadinimas, nominacijos pavadinimas bei apdovanojamojo vardas ir pavardė.

Už viso gyvenimo nuopelnus

Kaip minėta, Apdovanojimas už visą gyvenimą puoselėtą toleranciją įteiktas H. Kobeckaitėi.

Gyvenimas prasideda nuo vaikystės. Prisimindama šį laiką, ji rašė: „Dar vaikystėje, nežinodama tolerancijos sąvokos, susidūriau su šiuo reiškiniu tiesiogiai – ilgą laiką buvome vienintelė karaimų šeima Mažeikiuose ir Šiauliuose. Tačiau niekada nesijautėme kaip nors dėl to diskriminuojami. Atvirksčiai, visada jautėme savo aplinkos žmonių dėmesį. Tėvų namuose greta meilės savajai kultūrai ir kalbai nuolat buvo ugdoma ir pagarba aplinkiniams. Manau, kad tai buvo pagrindinis raktas, padėjęs man vėliau profesinėje veikloje – akademinėje, diplomatinėje, kūrybinėje“.

Su pagyrimu igijusi žurnalistikos specialybę Vilniaus universitete, H. Kobeckaitė mokėsi uzbekų kalbos Taškento universitete, ilgus metus dėstė estetiką ir filosofiją Kauno medicinos, Vilniaus inžineriniame institute, apgynė daktaro disertaciją „Meno kūrinių analizės problemos lenkų estetikoje“.

Be akademinės veiklos, dėstytoja išvertė 22 grožinės literatūros knygas iš uzbekų, kazachų, turkmėnų, azerų,

Augusto Didžgalvio nuotr.

Halina Kobeckaitė

rusų, turkų ir lenkų kalbų į lietuvių kalbą, parašė straipsnių vertimo teorijos, estetinio lavinimo klausimais.

Pažinti kitų, tarp jų ir tolimų tautų kultūrą, literatūrą – vadinasi, kitomis akimis žvelgti į pasaulį. Nežinojimas gimdo įtarumą, nepasitikėjimą, baimę, ksenofobiją. „Dėstydamas studentams estetiką, pabrėždavau, kad nežinomas jiems lig šiol menas nėra *a priori* blogai. Versdama tiurkiškojo pasaulio literatūrą, norėjau, kad lietuvių skaitytojas pajustų, jog svietimas pasaulis irgi gali būti suprantamas“, - sako H. Kobeckaitė.

H. Kobeckaitė buvo pirmoji Tautybių departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinė direktorė. Atstovavo mūsų šaliai Europos Taryboje, ESBO, UNESCO, rengiant dokumentus tautinių mažumų bei lyčių lygybės klausimais, skaitė pranešimus tomis temomis daugelyje tarptautinių konferencijų Lietuvoje ir užsienyje, parašė straipsnių tautinių mažumų teisių ir apsaugos klausimais. „Dirbdama Tautybių departamente, rūpinausi, kad gyvenantys Lietuvoje įvairių tautybių žmonės turėtų gali-

mybę puoselėti savąją kultūrą, būtų lygiateisiai, bet kartu ir gerbtų šalį, kurioje gyvena“, - teigia H. Kobeckaitė.

Vėliau H. Kobeckaitė buvo Lietuvos ambasadorė Estijoje, Turkijoje, Azerbaidžane, Uzbekistane ir Suomijoje. Kaip prisimena ambasadorė, ji, atstovaudama Lietuvai įvairiose valstybėse, stengėsi paskleisti kuo daugiau žinių apie savo šalį ir jos žmones, sudominti mūsų kultūra ir jos originalumu.

Būdama karaimų tautos atstovė, H. Kobeckaitė visada jautė ir jaučia pareigą tarnauti ir savo tautiečiams. Ji parašė knygas „Lietuvos karaimai“, „Trumpa karaimų istorijos Lietuvoje apybraiža“ (rusų k.), Lietuvių-karaimų-rusų, Lenkų-karaimų-lietuvių pasikalbėjimus, daug straipsnių karaimų kultūros ir istorijos klausimais periodinėje spaudoje.

H. Kobeckaitė lankėsi daugelyje kraštų, stebėjo įvairių valstybių ir tautų gyvenimą iš arti. Kaip šiame kontekste ji mato mūsų šalį?

„Džiaugiuosi, kad Lietuva vis plačiau atsiveria pasauliui, kad ir mes vis intensyviau susipažįstame su pasaulio įvairove, kad tolerancijos laukas plečiasi. Juk savitumo išsaugojimas, jo puoselėjimas tiesiogiai susijęs su pagarba kitiems ir kitoniškumui. Norėdami padėti tiems, kurie nori mus „atrasti“, turime pripažinti, toleruoti ir jų savitumą. Tik toks bendravimas gali užtikrinti kultūrų, pažiūrų, minčių dialogą, kurio skatinimas buvo ir yra pagrindinis mano gyvenimo ir veiklos tikslas“, - teigia H. Kobeckaitė.

Atlieka svarbų darbą

Pasak Vaiko teisių apsaugos kontrolierės, einančios Lygių galimybių kontrolieriaus pareigas Editos Žiobienės, „Lietuvoje jau seniai tapo tradicija kultūros ir sporto srityse pagerbti nusipelnčius asmenis, tačiau tokio pobūdžio renginių socialinėje srityje labai trūksta. Nacionaliniais lygėmis ir įvairovės apdovanojimais norime atkreipti dėmesį į daugybės žmonių, dirbančių žmogaus

teisių gynimo, įvairovės puoselėjimo, lygybės užtikrinimo srityse įnašą, kuris dažnai lieka nepastebėtas. Organizuojami tokie apdovanojimai, tikimės skatinti Lietuvos gyventojus aktyviai veikti, puoselėjant lygybę ir įvairovę, ir prisidėti prie to, kad darbas žmogaus teisių gynimo ir nediskriminavimo srityje taptų prestižiniu – vertinamu ir pastebimu“.

Apdovanojimai, skirti žmogaus teisių gynėjams (asmenims ir organizacijoms), rengiami ir užsienio šalyse. Nacionaliniai įvairovės apdovanojimai Didžiojoje Britanijoje organizuojami kiekvienais metais vis kitame mieste. Vokietijoje Visiškos lygybės apdovanojimais skatinama užtikrinti lygias galimybes, dirbant su žmogiškaisiais resursais. Europoje įvairovės apdovanojimai yra nepriklausomų asmenų ir organizacijų apdovanojimai, skirti išreikšti pagarbą už nuopelnus inovacijos, kūrybiškumo, lygybės, įvairovės ir socialinės įtraukties skatinimo srityse.

Mokiniai domisi tautinėmis bendrijomis

Sausio 23 d. Tautinių bendrijų namuose lankėsi grupė Skriaudžių pagrindinės mokyklos (Prienu r.) moksleivių, lydimų mokyklos direktorės pavaduotojos ugdymui Aidutės Jurešienės ir mokytojos Sandros Mikalaušienės.

Svečiams apie Lietuvos tautines mažumas, jų nevyriausybinę organizaciją, Tautinių bendrijų tarybos veiklą pasakojo Kultūros ministerijos Tautinių mažumų reikalų skyriaus vedėjas Kastytis Minkauskas, Tautinių bendrijų tarybos pirmininkė dr. Galina Miškinienė.

Mokiniai susipažino su Tautinių bendrijų namų veikla, apžiūrėjo čia įsikūrusių tautinių bendrijų patalpas, susitiko su kai kurių bendrijų atstovais. Jiems buvo įteikti Kultūros ministerijos išleisti 2014-ųjų metų plakatiniai kalendoriai tautinių ma-

Nuotrauka Skriaudžių mokyklos mokiniams primins viešnagę Tautinių bendrijų namuose.

Vlodo Uznevičiaus nuotr.

žumų tematika, leidinių apie mūsų šalies tautines bendrijas rinkinys.

Moksleiviai įgytą informacinę medžiagą panaudos ruošdamiesi susitikimams Čekijoje ir Slovakijoje, kur savo tarptautinių projektų partneriams pasakos apie Lietuvos tautines mažumas.

Skriaudžiai turi galias švietimo tradicijas. Čia XIX a. paskutinį dešimtmetį, kai carinė valdžia draudė lietuvišką raštiją, įsikūrė daraktorinė mokykla. Ji veikė iki 1908 m. Tais pačiais metais Skriaudžiuose buvo atidaryta pradinė mokykla.

TBN inf.

Lietuva ir ukrainiečiai – amžių išbandytas bendras gyvenimas

Praejusių metų pabaigoje Lietuvos ukrainiečių bendruomenė minėjo savo išsikūrimo 25-ąsias metines. Ketvirtis amžiaus. Tačiau ukrainiečių gyvenimas Lietuvoje, dviejų tautų ryšiai siekia tolimus amžius. Apie juos, dabartinį ukrainiečių gyvenimą mūsų šalyje kalbamės su Lietuvos ukrainiečių žurnalistų asociacijos prezidentu Viktoru Černišuku.*

Jonas RUMŠA

- Teko būti liudininku, kaip vienoje konferencijoje ukrainiečiai juokaudami teigė, kad lietuviai buvo geriausi „okupantai“ per visą istoriją. Jie omenyje turėjo tuos laikus, kada kai kurios Ukrainos žemės įėjo į Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) sudėtį. Šie faktai liudija apie ilgaamžius lietuvių ir ukrainiečių santykius. Kokie jie buvo?

- Tikrai, lietuviai nebuvo „okupantai“ tiesiogine šio žodžio prasme. Tai buvo dviejų tautų federacija. Mes gi nesakom, kad vokiečiai yra Šveicarijos okupantai, kadangi ši Alpių konfederacija buvo sukurta tautų susitarimo principais. Panaši situacija buvo ir LDK Ukrainos atžvilgiu. Be to, ukrainiečiai buvo laukiami etninėje Lietuvoje. Kernavės rezervato muziejuje saugoma daug artefaktų. Visi jie yra ukrainiečių – rusėnų ir lietuvių santykių bei bendro jų gyvenimo liudininkai. Rusėnai atvežė į Lietuvą saulėgražų auginimo ir aliejaus technologijos kultūrą. Net kai kuriuos lietuvių mėgstamus patiekalus, pavyzdžiui, skrudintą juodą duoną su česnakais, į Lietuvą atvežė ukrainiečiai, vadinami tuo metu rusėnais, o konkrečiai – tai buvo „firminis“ kunigaikščių Ostrogiškių patiekalas. Pats Konstantinas Vasylis Ostrogiškis, nekarūnuotas Ukrainos karalius, buvo LDK didžiuoju etmonu ir laimėjo mūšius prieš tuometinę Maskvos kunigaikštystę.

Galima prisiminti daug galingų veikėjų rusėnų, kurie darė įtaką Lietuvos raidai, ekonomikos ir kultūros plėtrai. Vievyje kūrė Maksimas Meletijus Smotrickis, pirmosios slavų gramatikos autorius. Vilniuje gyveno ir Dievui bei žmonėms tarnavo Ivanas Josafatas Kuncevičius, kuris vėliau tapo Romos katalikų ir graikų katalikų (unitų) šventuoju.

- Kaip kito tie ryšiai, kai abi tautos atsidūrė carinės Rusijos priespaudoje?

- Lietuvius ir ukrainiečius vienijo abipusis pasitikėjimas. Todėl carinėje Rusijoje jie kovojo už laisvę, savo tradicijas, savo kalbą, savo tikrą istoriją, galų gale savo Tiesą, padėdami vieni kitiems. 1817 m. buvo uždaryta Kijevo akademija. Tuo laiku carinė valdžia pradėjo kovą prieš ukrainiečių kalbą. Buvo uždaryti ir visi ukrainiečių licėjai, gimnazijos, universitetai. Tiesa, po dvejų metų Akademijos veikla buvo atnaujinta, bet ji veikė tik kaip dvasinė aukštoji mokykla. Pasaulietiniai dalykai ten jau nebuvo dėstomi. Ukrainiečiai vyko mokytis į Vilnių.

Kai šiek tiek vėliau toks pat likimas ištiko Vilniaus universitetą, lietuviai studijavo Ukrainos universitetuose, kuriems tuo metu buvo leista dirbti. Ryšiai stiprėjo, nemažai lietuvių išvažiavo gyventi ir dirbti į Ukrainos miestus, ypač nemažai jų atsidūrė Kijeve ir Pietų Ukrainoje. Vytautas Kernagis, ištyręs savo šeimos genealogiją, surado prosenelių pėdsakų Odesoje. O kiek jų dar neištirta?

Viktoras Černišukas

- O ukrainiečių poeto Taraso Ševčenkos gyvenimas susijęs su Vilniumi. Kokį vaidmenį turėjo Vilnius jo pasaulėžiūrai ir kūrybai?

- Skaitytojams priminsiu, kad būsimojo ukrainiečių poeto, dailininko gyvenimo Vilniaus laikotarpis užima keletą metų – nuo 1828 m. iki 1831 m., kai jis mokėsi tapybos pas garsų dailininką, Vilniaus universiteto profesorių Joną Rustemą. Kad ir kaip būtų skaudu vilniečiams, T. Ševčenkos kūrybai poeto buvimas Vilniuje neturėjo didelės įtakos. Be abejo, čia jis susipažino su J. Rustemo meno mokykla. Iš pokalbių su studentais sužinojo apie laisvės idėjas. Jis pamatė kitokią kraštą, kitą gyvenimą. Bet jis dar buvo gan jaunas savarankiškiems žingsniams. Tada jam buvo tik penkiolika metų. Be to, jis čia sutiko savo pirmąją meilę – Jadvygą Gusikovską. Nors vėliau Tarasas pripažino, kad Vilniaus gyvenimas skatino jį apmąstymams. O tai jau labai daug.

- Ar, Jūsų nuomone, Kobzariaus atminimas prideramai įamžintas Vilniuje?

- Manau, kad taip. T. Ševčenką

*Viktoras Černišukas – žurnalistas, literatas, režisierius, prodiuseris, televizijos ir radijo laidų kūrėjas, tarptautinių konkursų laureatas, daugelio Grand Prix turėtojas, LART akademikas.

Lietuvos sostinėje mena dvi atminimo lentos – ant Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto rūmų sienos ir pastato Pilies gatvėje. T. Ševčenkos vardu pavadinta viena Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto auditorija. Naujamiesčio rajone yra T. Ševčenkos gatvė. Svarbus įvykis buvo užpernai – sostinės Senamiestyje atidengtas jauno T. Ševčenkos paminklas, kurį sukūrė ukrainiečių skulptorius Vitalijus Andrijanovas. Kasmet kovo mėnesį vyksta T. Ševčenkos gimimo dienos minėjimas. Ne kartą poeto kūriniai buvo leidžiami lietuvių kalba. Pirmasis T. Ševčenkos eilių vertėjas į lietuvių kalbą yra Juozas Andziulaitis Kalnėnas. 1885 m. „Aušroje“ buvo išspausdintos jo verstos ukrainiečių poeto eilės. T. Ševčenkos kūrybą į lietuvių kalbą taip pat vertė Liudas Gira, Vincas Mykolaitis-Putinas, Antanas Venclova, Eduardas Mieželaitis, Aleksys Churginas ir kiti. Beje, garsųjį eilėraščių rinkinį „Kobzarius“ į lietuvių kalbą pirmasis išvertė Vytautas Bložė 1961 m.

- Šiomet sukanka 200 metų nuo T. Ševčenkos gimimo. Kaip bus pažymimas poeto jubiliejus mūsų šalyje?

- Lietuvos kultūros ministras Šarūnas Birutis ir Ukrainos kultūros

ministras Leonidas Novochatko pernai spalio mėnesį Vilniuje pasirašė ketinimų protokolą dėl bendro Lietuvos ir Ukrainos T. Ševčenkos 200-ųjų gimimo metinių paminėjimo.

Dokumente numatoma, kad šiemet Vilniaus universitete bus surengti T. Ševčenkos literatūriniai skaitymai dalyvaujant garsiems Ukrainos poetams. Taip pat planuojami akademinio choro „Pektoral“ iš Kijevo arba kito žinomo Ukrainos kolektyvo koncertai Lietuvos gyventojams bei Lietuvos ukrainiečių bendruomenei.

Taip pat planuojama Lietuvoje pristatyti didžiausius Ukrainos nacionalinio teatro meno pasiekimus. Be to, siekiama plačiai nušviesti T. Ševčenkos jubiliejinius renginius ir publikuoti teminę medžiagą, skirtą T. Ševčenkos gyvenimui ir kūrybai. Vieno iš centrinių Ukrainos nacionalinės televizijos kanalų filmavimo grupė numato sukurti filmą, skirtą T. Ševčenkos gyvenimo ir kūrybos laikotarpiui Vilniuje.

Ukrainiečių poeto jubiliejus taip pat bus minimas Rusijoje, Kazachstane, Lenkijoje. Rengiamasi išleisti T. Ševčenkos poezijos rinkinį „Kobzar“ anglų, vokiečių, prancūzų, rusų, lenkų, lietuvių ir kazachų kalbomis.

- Kokias sąlygas turėjo ukrainiečiai puoselėti savo kultūrą tarpukario Lietuvoje?

- Tarpukariu ukrainiečiai gyveno Kaune, kituose Lietuvos miestuose ir kaimuose, iš viso apie 16 tūkst. Didelė jų dalis Antrojo pasaulinio karo metais ir po jo emigravo į Vakarų. Manoma, kad senosios ukrainiečių išsivijos Lietuvoje yra likę 3 – 4 tūkst. Tarpukariu jų kultūros ir politinio gyvenimo centras buvo Kaunas. Čia veikė dvi bendruomenės – kultūros ir

politinė, ukrainiečių radijas, mokykla, vyrų ir moterų chorai, jaunimo ansamblis, skautų organizacija, ukrainietiška vadinama Plast, buvo leidžiami laikraščiai, žurnalas, almanachai. Lietuvoje visada buvo domimasi ukrainiečių kultūra. 1928 m. įsikūrė Lietuvių – ukrainiečių draugija. Jos pirmininku buvo prof. Mykolas Biržiška, aktyviai joje veikė Vincas Krėvė-Mickevičius, Juozas Tumas-Vaižgantas ir kiti, dalyvavo vietos ukrainiečiai. Draugija kasmet minėjo T. Ševčenkos gimimo ir mirties metines, šventė ukrainiečių nacionalines šventes, įvairiais būdais populiarino ukrainiečių literatūrą, meną, kultūrą, istoriją. 1940 m. ukrainiečių, kaip ir kitų Lietuvos tautinių mažumų, organizacijos, draugijos buvo uždraustos, radijo laidos, laikraščiai, žurnalai uždaryti, aktyvūs veikėjai represuoti. Gaila, kad šiandien Lietuvoje ir net Kaune mažai žinoma apie ukrainiečių gyvenimą tarpukario Lietuvoje.

- Ar didelė buvo ukrainiečių migracija į Lietuvą sovietiniais metais?

- Daug ukrainiečių atvyko į Lietuvą pokario ir vėlesniais metais, kai čia buvo kuriamas laivynas, atstatomas Klaipėdos uostas, kuriamos naujos pramonės šakos – chemijos, naftos perdirbimo, atominės energetikos. Tai buvo daugiausia inžinerinė – techninė inteligentija. Todėl ukrainiečiai tarp kitų Lietuvoje gyvenančių tautų atstovų skyrėsi aukštu išsimokslinimo lygiu. Pagal šį rodiklį jie buvo antroje vietoje po žydų. Sunku tiksliai pasakyti, kiek jų atvažiavo ir liko visam laikui. Žinoma, kad vienu metu Lietuvoje gyveno nuo 45 tūkst. iki 64 tūkst. ukrainiečių.

- Kiek ukrainiečių tautybės žmonių šiuo metu gyvena Lietuvoje? Kaip jų skaičius kito per dvidešimt nepriklausomybės metų?

- Statistika tvirtina, kad ukrainiečių Lietuvoje gyvena 23 tūkst., prieš 20 metų buvo 34 tūkst. Daugelis jų išvažiavo į Vakarų Europos šalis.

Ukrainoje nuo senų laikų muzikinis instrumentas *trembita* kviesdavo žmones į liaudies forumą. „Trembita“ – LRT televizijos laida, skirta Lietuvoje gyvenantiems ukrainiečiams.

2011 m. Vilniaus senamiestyje buvo atidengtas paminklas ukrainiečių poetui Tarasui Ševčenkai.

Dalis grįžo į Ukrainą. O dar kiti asimiliavosi. Aš pažįstu nemažai mišrių ukrainiečių – lietuvių šeimų, kuriose vaikai identifikuoja save kaip lietuviai, bet ne ukrainiečiai.

Lietuva padarė didelę pažangą, kai prieš dvidešimt metų pakvietė visus, tarp jų ir kitataučius, kartu atkurti valstybę. Kita vertus, Lietuvos veikėjams vis nebuvo laiko pagalvoti apie „mažąjį pilietį“, apie mokyklas įvairioms tautoms. Net nedidelė etninė grupė, kuriai sudarytos visos sąlygos puoselėti savo kultūrą ir mokyti vaikus gimtąja kalba istorijos, literatūros, etnografijos, gali atnešti didelės naudos visai Lietuvai. Reikėjo galvoti apie kalbos ir etninio meno centrų kūrimą. Šiandien turėtume visiškai

kitokią situaciją – ir dėl migracijos, ir socialinėje srityje.

- Kokiuose šalies miestuose ir rajonuose yra įsikūrusios ukrainiečių organizacijos? Kokia jų veikla?

- Ukrainiečių organizacijos, o jų yra nemažai – apie 20 visoje Lietuvoje, veikia Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Panevėžyje, Jonavoje, Visagine. Toli gražu ne visi gyvenantys Lietuvoje ukrainiečiai buriasi į bendrijas. Pavyzdžiui, apie 100 ukrainiečių šeimų kompaktiškai gyvena trijuose Vilniaus rajono kaimuose – Airėnuose, Geisiškėse ir Europoje (toks kaimo pavadinimas – V. Č.). Jie neturi jokios bendrijos ar kaimiškos seniūnijos. Nei Lietuvai, nei Ukrainai visiškai nerūpi jų problemos, susietos su ukrainiečių kalbos ir kultūros palaikymu, su unikaliu istoriniu palikimu, su kultūriniu ir ūkiniu paveldu. Ukrainiečių yra ir kitose kaimiškose vietovėse – prie Biržų, Vievio, Skaidiškėse, netoli Alytaus ir Šiaulių. Ukrainiečių organizacijos toli nuo jų. Ir jie gyvena atskirai nuo organizacijų, bet tai dar nereiškia, kad jie gyvena ne taip dvasiškai turtingai, kaip miestelėnai. Jie gerbiami ir įdomūs kaimynams savo skirtumais ir ypatumais.

Ukrainiečiai, kuriuos jungia vietinė organizacija miestuose, stengiasi išlaikyti savo kalbą ir kultūrą. Ypač sėkmingai ukrainiečių organizacijos veikia Klaipėdoje ir Visagine. Čia yra jų šeštadieninės mokyklos, ansambliai, chorai, ukrainiečiai aktyviai dalyvauja miestų šventėse, apie savo veiklą rašo vietinėje spaudoje.

- Kokios yra Nacionalinio transliuotojo laidos ukrainiečių kalba?

- Vieną kartą per savaitę transliuojama 15 minučių trukmės televizijos laida ukrainiečiams „Trembita“ (ukrainiečių liaudies pučiamasis muzikos instrumentas – V. Č.), kartą per mėnesį – pusvalandinė radijo laida.

Radijo ir televizijos laidų kūrėjai

siekia populiarinti ukrainietišką žodį, supažindinti klausytojus ir žiūrovus su ukrainiečių kultūra, bendra Lietuvos ir Ukrainos istorija, veikėjais, kurie dirbo abiejų tautų labui.

Televizijos laidų kokybė ir turinys buvo gerai įvertinti įvairiuose tarptautiniuose festivaliuose, gavo Grand Prix ir specialius prizus Jaltoje, Toronte, Kijeve, Užgorode, Budapešte, Klagenfurte.

Bet ir čia atsirado nemažai kliūčių. Rengti tokias laidas vis sunkiau ir sunkiau dėl sumažinto finansavimo. O juk jos daugeliui Lietuvos ukrainiečių yra vienintelis šaltinis, iš kurio jie gali pasisemti ukrainiečių žodžio gaivumo.

- Dalis ukrainiečių priklauso graikų apeigų katalikų bažnyčiai. Kokia šių tikinčiųjų padėtis Lietuvoje šiandien?

- Bažnyčia ukrainiečiams, gyvenantiems išėivijoje, visada buvo ir liko traukos centras. Bažnytinis graikų apeigų katalikų Bazilijonų vienuolyno ansamblis Vilniuje – tai pasaulio kultūros paveldo perlas, UNESCO pasididžiavimas. Tam, kad galima būtų palaikyti viso ansamblio gyvenimą, reikalingos investicijos. Iš čia kyla visos kitos problemos.

Be Vilniaus ukrainiečių – graikų apeigų katalikų bendruomenės, kuri valstybės pripažinta tradicine Lietuvos religine bendruomene, yra ir ukrainietiški pravoslavų bei katalikų junginiai Klaipėdoje, Visagine, ukrainiečių kaime Geisiškėse, Elektrėnuose, Kaune. Prieš keliolika metų aš kalbėjau su Ukrainos autonominės stačiatikių bažnyčios vadu patriarchu Filaretu apie galimybę įkurti cerkvę Klaipėdoje. Bet pritrūko klaipėdiečių iniciatyvos. Graikų apeigų katalikų bažnyčia ir jos vienuolių misionierių veikla davė tiek daug Lietuvai, kad mūsų visuomenė dabar galėtų aktyviau dalyvauti sprendžiant šios bažnyčios problemas. O jų nemažai ir gyvena bažnyčia, deja, labai vargingai.

Pašto ženkluose – „Lietuvos tautinės mažumos. Karaimai“

Pirmą kartą Lietuvos pašto istorijoje išleisti pašto ženklai, skirti tautinėms mažumoms. Dviejose miniatiūrose atspindėta Lietuvos karaimų tematika. Ženklaai apyvartoje turi pasirodyti birželio mėnesį.

Jonas RUMŠA

S. Šapšalas ir kenesa

Viename pašto ženkle pavaizduotas Seraja Šapšalas dvasiško rūbais. Fone – vardas, pavardė, žemiau – gimimo ir mirties metai.

S. Šapšalas – pasaulinio garso mokslininkas-orientalistas, dvasinis ir pasaulietinis karaimų tautos vadovas, karaimų muziejaus įkūrėjas. Gimė 1873 m. Bachčisarajuje (Krymas, Ukrainija). S.-Peterburgo universitete studijavo Rytų kalbas (arabų, persų, turkų, totorių), vėliau čia dėstė. Gyveno Persijoje, Turkijoje, Kaukaze. Po karo S. Šapšalas dirbo Lietuvos MA Istorijos institute. Mirė 1961 m. lapkričio 18 d. Palaidotas Vilniuje, Žirnių gatvėje esančiose totorių ir karaimų kapinėse.

Kitame pašto ženkle pavaizduoti karaimų maldos namai – Vilniaus kenesa. Ji yra sostinės Žvėryno rajone, Liubarto gatvėje.

Vilniaus kenesa atidaryta 1923 m. Ji pastatyta maurišku stiliumi pagal architekto Michailo Prozorovo projektą. 1949 m. kenesa buvo nacionalizuota. Joje įkurtas trestas, vėliau – geodezijos tarnybos archyvas. Dar po kiek laiko kenesa pertvarkyta į gyvenamąsias patalpas ir joje apgyvendintos šeimos. 1989 m. buvo gražinta karaimų bendruomenei. 1993 m. po remonto vėl pašventinta.

Lietuvos paštas šiemet ketina išleisti 19 pašto ženklų, du pašto ženklų blokus ir du ženklintuosius atvirukus.

Miniatiūrose, be tautinių mažumų temos, bus atspindėti ir kiti svarbūs Lietuvos istorijos, kultūros, politikos

bei kitų sričių įvykiai ir datos: „Kristijonui Donelaičiui – 300 metų“, „Oršos mūšiui – 500 metų“, „Lietuvos įstojimui į ES – 10 metų“, „Pirmajai dainų šventei Lietuvoje – 90 metų“, „Išsaugokime Baltijos jūrą“ ir kt.

Konkursą laimėjo grafikė

Pašto ženklų karaimų tematika autorė – dailininkė grafikė Irma Balakauskaitė. Jos pateikti darbai buvo pripažinti geriausiais Lietuvos pašto skelbtame pašto ženklų kūrimo konkurse.

Dailininkė ankstesniais metais yra sukūrusi ir daugiau pašto ženklų. Vienuose pavaizduoti lietuvių liaudies instrumentai (mediniai skudučiai, molinės švilpynės, pūslinė, alksnio žievės trimitas, suvalkietiškos kanklės ir karvės rago birbynė), kituose – Kalvarijos, Kavarsko ir Naujosios Akmenės miestų herbai.

Šiemet, be karaimiškos tematikos, bus išleisti I. Balakauskaitės sukurti pašto ženklai temomis: „Žiemos olimpinės žaidynės. Sočis“, „Užgavėnių kaukės“, „Lietuvos raudonoji knyga“.

I. Balakauskaitė, beje, ji yra kompozitoriaus Osvaldo Balakausko duktė, 1987 m. baigė Vilniaus J. Vienožinskio dailės mokyklą, o 1995 m. Vilniaus dailės akademijoje – tapybos studijas.

Dailininkė daugiausia kuria grafikos srityje, tapo, iliustruoja knygas, yra sukūrusi skulptūrų, surengusi per dešimt personalinių parodų, savo darbus eksponavo kolektyvinėse parodose Rusijoje, Lenkijoje, Ispanijoje,

Dailininkė grafikė Irma Balakauskaitė

Prancūzijoje, Turkijoje, Argentinoje, Italijoje ir kitose šalyse.

Menininkė sukūrė scenovaizdžių, dekoracijų daugiau nei dešimčiai spektaklių.

Gali dalyvauti visi

Lietuvos paštas buvo paskelbęs konkursą pašto ženklų projektams kurti. Jame galėjo dalyvauti visi norintys išmėginti savo sugebėjimus šioje kūrybos srityje.

„Daugeliui žmonių atrodo, kad pašto ženklus kuria tik profesionalūs dailininkai. Tai mitas, kurį Lietuvos paštas siekia sugriauti. Jau antrus metus visus gyventojus kvietėme ne tik siūlyti temas pašto ženklams leisti, bet ir juos kurti“, - sakė Lietuvos pašto Pašto ženklų leidybos departamento direktorius Ervinas Vaišnoras.

Konkurso sąlygose paprastai būna nurodomi ir orientaciniai pa-geidavimai dėl būsimų pašto ženklų.

Pavyzdžiui, iš pasiryžusių kurti pašto ženklus „Lietuvos tautinės mažumos. Karaimai“ buvo pageidaujama vaizduoti: karaimų karybos atributus – šarvus, šalmsus, kardus; karaimų maldos namus – kenesą, Lietuvos karaimų dvasinį ir kultūros veikėją Serają Šapšalą; karaimų kulinarinį paveldą – kibinus, troškinį keraminiame indelyje (čanach), vestuvinius pyragus nuo jaunosios ir jaunikio. Pašto ženkluose turėjo būti įkomponuotas temos pavadinimas.

O kitos mažumos?

Ar ateityje bus atspindimos ir kitos tautinės mažumos pašto ženkluose?

Kaip „Tautinių bendrijų naujienoms“ sakė Lietuvos pašto atstovė spaudai Aurelija Jonušaitė, pašto ženklų temas atrenka ir paskelbia Pašto

ženklų leidybos komisija, kurią sudaro Susisiekimo ministerijos, Lietuvos pašto atstovai, dailininkai, istorikai ir kitų sričių specialistai. „Tad šiuo metu sunku pasakyti, kada vėl bus išleisti pašto ženklai, skirti tautinėms mažumoms. Tačiau planuojame, kad ši serija bus tęstinė“, - sakė A. Jonušaitė.

Laukia naujų idėjų

Prasidėjus naujiems metams Lietuvos paštas tradiciškai laukia gyventojų pasiūlymų ateinančiųjų metų pašto ženklams sukurti.

„Jau trečius metus iš eilės gyventojus kviečiame siūlyti temas pašto ženklams kurti. Galiu pasidžiaugti, jog sulaukiame išties kūrybiškų ir originalių idėjų, kurių jau ne viena virto pašto ženklais. Tikimės, kad ir šiemet visuomenė bus aktyvi ir įsitrauks į

pašto ženklų kūrimo procesą“, - teigė E. Vaišnora.

Tamą 2015 m. pasirodysiantiems pašto ženklams gali siūlyti kiekvienas – tiek gyventojai, tiek organizacijos ar įmonės. Tą galima padaryti Lietuvos pašto internetiniame tinklalapyje www.lietuvos.pastas.lt iki kovo 30 d.

Jei pasiūlyta tema bus išties originali, ateinančiais metais Lietuvos paštas šia tema išleis pašto ženklą, o temos autorių apdovanos prizais.

Pernai daugiau nei pusę komisijos atrinktų temų pasiūlė šalies gyventojai. Iš gyventojų rekomenduotų temų Pašto ženklų leidybos komisija atrinko devynias, tarp jų – „Lietuvos tautinės mažumos. Karaimai“.

Per metus Lietuvos paštas vidutiniškai išleidžia 25 – 30 pašto ženklų.

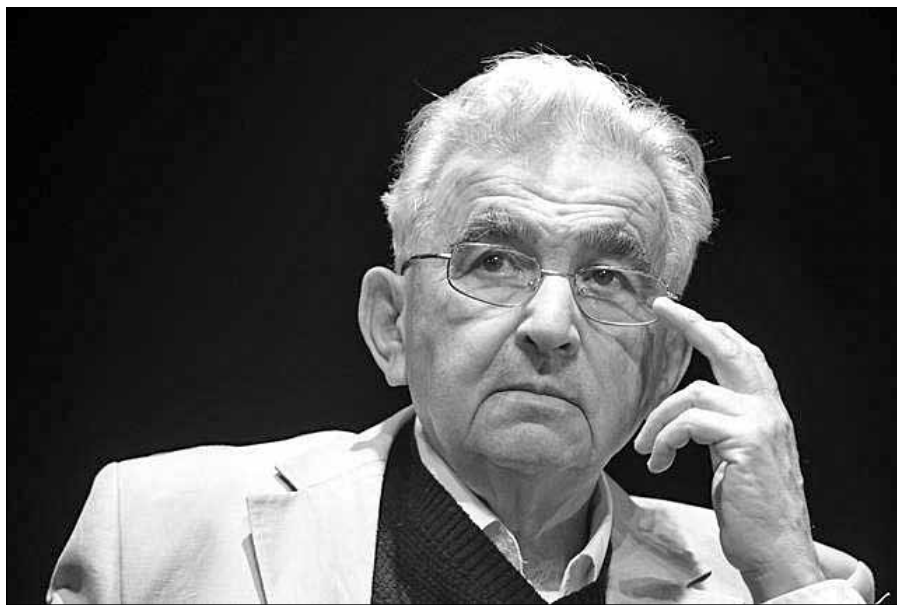
G. Kanovičiaus premija – už rašinius apie tautines mažumas

Rašytojo Grigorijaus Kanovičiaus premiją įsteigė jo šeima. Ja siekiama skatinti jaunąją kartą labiau domėtis krašto tautinių mažumų istorija, kultūra, tradicijomis, propaguoti tolerancijos idėjas.

Skatins moksleivius

Premija kasmet bus apdovanojami Jonavos rajono moksleiviai, kurie savo rašiniuose giliai atspindės istorinius Jonavos tautinių mažumų gyvenimo pėdsakus. Rašytojo šeima kasmet premijai skirs septynis tūkstančius litų, dar vieną tūkstantį pridės rajono savivaldybė. Pagal nuostatus pirmosios vietos laimėtoji bus įteikta 2,5 tūkst. litų apdovanojimas.

Kaip teigė rašytojo sūnus Dmitrijus Kanovičius, įsteigti šią premiją paskatino meilė tėvui ir padėka Jonavai, kuri išaugino tokį žmogų kaip jo tėvas. Jis taip pat pabrėžė,

Rašytojas Grigorijus Kanovičius

kad premijos akcentas – ne žydai, o visos Lietuvos tautinės mažumos.

„Visos tautos nusipelno, kad būtų paminėtas jų indėlis į Lietuvos kultūros ir ekonomikos plėtrą, nes visos jos savotiškai prisidėjo prie šio proceso. Mano nuomone, tokių

premių Lietuvoje labai trūksta“, - teigė D. Kanovičius.

Apie Lietuvos žydus – visam pasauliui

G. Kanovičius – prozininkas, poetas, dramaturgas, kino scenarijų

autorius, vertėjas – vienas žymiausių ir produktyviausių šiuolaikinių žydų rašytojų, Lietuvos nacionalinės ir Izraelio rašytojų sąjungos premijų laureatas, Rusijos Bukerio premijos nominantas. Jo kūriniai išversti į trylika pasaulio kalbų. Bendras rašytojo knygų tiražas viršija milijoną egzempliorių. Rašo rusų ir lietuvių kalbomis.

Tarptautinį pripažinimą rašytojui pelnė trilogija „Žvakės vėyje“, kurioje vaizduojamas Lietuvos žydų likimas prieškarui ir Antrojo pasaulinio karo metais. Iš viso G. Kanovičius parašė vienuolika romanų, kurie sudaro savotišką Lietuvos žydų gyvenimo sagą, apimančią laiką nuo

XVIII amžiaus iki mūsų dienų. Naujusias rašytojo kūrinys „Miestelio romansas“ – autentiškas prisiminimų romanas, kuriame pasakojama apie Jonavos žydų gyvenimą tarpukariu. Pasakojimo centre – paties autoriaus šeima. Ši G. Kanovičiaus knyga buvo nominuota 2013 m. Metų knygos rinkimuose.

Pats rašytojas apie savo kūrybą sako: „Visą gyvenimą aš rašiau vieną knygą – apie Lietuvos žydų gyvenimo istoriją“.

Šiais metais leidykla „Tyto alba“ išleidžia rinkinius G. Kanovičiaus raštus, kuriuos sudarys dešimt romanų, dvi apysakos, dešimt apsakymų.

Penki tomai bus išleisti lietuvių kalba, penki – rusų kalba.

G. Kanovičius gimė 1929 m. birželio 18 d. Jonavoje. Prieš naciams okupuojant Lietuvą, pasitraukė į Rytus, gyveno ir mokėsi Kazachstane, Rusijoje. 1945 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Vilniuje. 1948 m. debiutavo kaip poetas. 1953 m. baigė Vilniaus universitetą, įgijo rusų kalbos ir literatūros specialybę. Dirbo Lietuvių kalbos ir literatūros institute, Lietuvos kino studijoje. 1989 – 1993 m. buvo Lietuvos žydų bendruomenės pirmininkas.

Jau dvidešimt metų G. Kanovičius su žmona Olga gyvena Izraelyje.

TBN inf.

Paveikslai, sukurti adata

Sausį-vasarį Tautinių bendrijų namų Svetainėje veikė Lietuvos rumunų kultūros bendrijos „Dačija“, jungiančios ir mūsų šalyje gyvenančius moldavus, narės Milos Kudinos meninio siuvinėjimo darbų paroda.

Lučija BARTKIENĖ

Lietuvos rumunų kultūros bendrijos „Dačija“ pirmininkė

Milos darbuose vyrauja švelnūs augalijos ir gyvūnijos pasaulio siužetai, kur žydi gėlės ir skraido ryškiaspalviai drugeliai, gieda pasakų paukščiai. Jos menas patraukia dekoratyvumu, pavergia spalvų gausa ir optimizmu.

Milos paveikslai pelnė deramą pripažinimą mūsų šalyje ir užsienyje. Jos siuvinėtos staltiesės, servetėlės, sieniniai kilimėliai buvo demonstruojami liaudies kūrybos mugėse Lietuvoje, Lenkijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje, Danijoje. Mila dalyvavo folkloro ir amatų festivalyje „Gustar 2013“, kituose renginiuose Moldovoje ir visuomet susilaukdavo didžiulio lankytojų susidomėjimo.

M. Kudina (Gorun) gimė vaizdingame Moldavijos Čobručių kaime,

esančiame ant skardžių Dniestro krantų. Jos tėvas buvo avių kaimenės piemuo, tad mažoji Mila kiekvieną dieną nešdavo jam pietus. Jos kelias vingiavo per sodus ir vynuogynus.

Nuo pat mažens mergaitės širdį pavergė poetiškas Moldavijos gamtos grožis. Visam gyvenimui ji įsiminė kaime auginamų fazanų ir povų grožį. Mama ją mokė kaimišku amatų: pinti krepšius, austi rankų darbo kilimus, siuvinėti. Pasak Milos, namuose visos užuolaidos, staltiesės, užvalkalai buvo siuvinėti mamos rankomis.

„Aš pradėjau siuvinėti būdama penkerių metų. Siuvinėdavau kartu su mama ir vyresne seserimi. Kol mano amžiaus mergaitės žaidė kieme, aš su savo sese lenktyniaudavome, kieno paveikslas gražesnis. Vėliau mano darbeliai pradėjo patikti ir kitiems. Tada susidomėjau ir piešimu“, - prisimena tautodailininkė.

Nuo to laiko Mila nesiskiria su meniniu siuvinėjimu. Ji sukūrė daugybę paveikslų. „Brangiausias paveikslas man yra povas ružavame fone. Jį aš pradėjau siuvinėti prieš dvidešimt metų. Tai mano vaikystės prisiminimai – saulėlydis ir fazanai, tupintys ant trešnių medelių“, - sako Mila.

Specialistų nuomone, M. Kudinos

Vlodo Uznevičiaus nuotr.

Mila Kudina

darbai yra unikalūs, nes jie yra siuvinėti pagal originalius autorės piešinius.

Anot pačios Milos, paveikslai turi alsuoti šilumą. „Kad mano paveikslai skleistų šilumą, aš būtinai turiu kiekvienais metais nuvažiuoti į savo tėviškę Moldovoje pasisemti energijos“, - teigia ji.

Tapusi matematikos mokytoja, Mila išstekejo ir išvyko gyventi pas vyrą į Lietuvą. Dirbo gamykloje, mokykloje, kur vedė darbų pamokas, daug metų vadovavo rankdarbių būreliui.

Petrašiūnuose įamžintas holokausto aukų atminimas

Sausio 27 d., minint Tarptautinę holokausto aukų atminimo dieną, Petrašiūnuose, Kaune, atidengta stela, skirta pagerbti 125 žydų tautybės žmonių, 1941 m. rugpjūčio 30 d. sušaudytų šioje vietoje, atminimą.

„Skriaudos, kuri padaryta prieš 70 metų, atitaisyti neįmanoma. Atminimo stela – tai priminimas ateities kartoms, kad tokios tragedijos neturi pasikartoti. Žydų bendruomenė visuomet buvo neatsiejama Kauno miesto istorijos kūrimo dalis, kuri kartu su kitų tautybių kauniečiais šimtmečiais kūrė ir formavo miesto veidą. Tai žmonės, kurie įnešė svarų indėlį į Kauno kultūrinį ir ekonominį gyvenimą, savo darbais garsino Kauną. Tegul atminimo stela primena visiems, kad žydų bendruomenės nariai niekada nebus užmiršti“, - atminimo stelos atidengimo ceremonijoje kalbėjo Kauno miesto meras Andrius Kupčinskas.

Atminimo stelą atidengė Kauno žydų bendruomenės pirmininkas Gercas Žakas ir miesto meras A. Kupčinskas. Prie stelos buvo padėta gėlių, uždegta žvakelių.

Kauno žydų bendruomenės pirmininkas G. Žakas (k.) ir Kauno miesto meras A. Kupčinskas atidengia atminimo stelą. Sauliaus Didžiulio nuotr.

G. Žakas išreiškė viltį, kad ši stela bus paskutinė, žyminti žydų sušaudymo vietas Kaune.

„Malonu, kad renginyje dalyvauja mokinių, jaunimas turi žinoti tragiškos istorijos momentus. Čia buvo nužudyti ir vaikai. Dėkoju visiems, prisidėjusiems prie žydų atminimo įamžinimo. Tai neturi pasikartoti“, - sakė G. Žakas.

Jungtinės Tautos 2005 m., mi-

nėdamos Aušvico mirties stovyklos kalinių išvadavimą, sausio 27 d. paskelbė Tarptautine holokausto aukų atminimo dieną. Ši diena kasmet pasauliui primena apie tragediją, įvykusią Antrojo pasaulinio karo metais, kai nužudyta daugiau nei 6 mln. žydų. Aušvico stovykla buvo didžiausia žydų masinio naikavimo vietų pasaulyje.

TBN inf.

Mokslinio darbo tema – romų vaikų švietimas

Sausio 9 d. Vilniaus universitete Lietuvos socialinių tyrimų centro Etninių tyrimų instituto mokslo darbuotoja Vita Petrušauskaitė apgynė daktaro disertaciją tema „Ankstyvas romų vaikų pasitraukimas iš švietimo sistemos Vilniaus mieste: švietimo lauko analizė“.

Disertantė analizavo visą spektrą problemų, kurios iškyla romų šeimoms, kai jų atžalos pradeda lankyti mokyklą. Šios problemos – tai ir kaip įsigyti mokymosi priemonių, nes dažnas ateina į

mokyklą jų neturėdamas, tai ir kaip vienam septynerių – aštuonerių metų vaikui pasiekti mokyklą, tai ir savarankiškas mokymasis namuose, kur tėvai negali padėti, nes patys yra neraštingi.

Autorė gilinasi į romų vaikų psichologiją, mokymosi motyvaciją ir kodėl ji vaikams augant silpnėja.

O koks mokytojų, socialinių pedagogų, socialinių darbuotojų, vaiko teisių apsaugos institucijų vaidmuo? Kodėl Kirtimų gyventojai išsiskiria iš kitų Lietuvos romų?

Šie ir daug kitų klausimų analizuojami pasitelkus tyrimų rezultatus, statistinius duomenis. Jie, pavyzdžiui, liudija, kad per dešimtmetį, nuo 2001 m. iki 2011 m., neraštingų ar nebaigusių pradinio išsilavinimo Lietuvos romų sumažėjo nuo 26 iki 10 proc., išaugo pradinį ir pagrindinį išsilavinimą turinčių asmenų dalis. Tai teigiamos tendencijos.

Lietuvoje šiuo metu gyvena apie du tūkst. romų, mažiau nei vienas procentas.

TBN inf.

Totorių bendruomenė įkūrė karo istorijos klubą

Septynerius metus gyvuoja Lietuvos totorių bendruomenės Juzefo Bieliako karo istorijos klubas. Per šį laiką klubo nariai (iš viso šeši entuziastai) dalyvavo ne vienoje istorinių mūšių inscenizacijoje mūsų šalyje ir užsienyje, prisidėjo prie Lietuvos istorijos propagavimo visuomenėje.

Jonas RUMŠA

Gyvosios istorijos pamokos

„Pirmąjį „kovinį krikštą“ klubo nariai gavo istorinėje Tadeušo Kosciuškos sukilimo inscenizacijoje. Kauno senamiestyje buvo surežisuotas sukilėlių ir caro kariuomenės mūšis, vykęs 1794 m. Klubo nariai taip pat dalyvavo ir kitoje šio sukilimo mūšio, kuris vyko viename iš Varšuvos priemiesčių Kobylka, rekonstrukcijoje“, - apie pirmuosius klubo žingsnius pasakojo Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos pirmininkas dr. Adas Jakubauskas.

Šiandien klubo nariai, galima sakyti, jau patyrę veteranai, dalyvavę ne viename „mūšyje“. Vienas tokių vykęs Deltuvoje ir taip pat susijęs su prancūzų armija. Kaip žinia, 1812 m. birželio 28 d. Deltuvos miestelyje (Ukmergės r.) įvyko pirmosios Prancūzijos ir Rusijos kautynės, istorijoje žinomos kaip Vilkmėrgės mūšis.

Inscenizuotame mūšyje prancūzų pusėje dalyvavo atkurto ketvirtojo LDK priešakinės sargybos J. Beliakio pulkas. Klubo nariai pasisiūdinę šešis mundurus: tris geltonos spalvos – pirmojo priešakinės sargybos pulko, kitus tris tamsiai žalios spalvos – Mustafos Achmatovičiaus pulko. „Su tokiais mundurais mūsų protėviai narsiai kovėsi gausiuose mūšiuose dėl LDK laisvės ir nepriklausomybės, dalyvavo T. Kosciuškos sukilime“, - teigė A. Jakubauskas.

I praėjusių epochų mūšių inscenizacijas susirenka daugybė žiūrovų. „Tai savotiškos gyvosios istorijos pamokos, vienas iš būdų viešinti mūsų bendruomenę“, - teigė totorių bendruomenės lyderis.

Nuo idėjos iki konkrečių darbų

Idėja įkurti karo istorijos klubą totoriams gimė minint vieną iš T. Kosciuškos sukilimo epizodų.

„Susirinkę bendruomenėje ilgai tarėmės, kad gal būt reikėtų parodyti totorius tame sukilime. Ikonografinės medžiagos pakako. Iš pradžių pasisiūdinome keturis mundurus, vėliau dar du. Nuo to laiko susidomėjimas tikrai augo“, - sakė A. Jakubauskas.

Totoriai pasirinko LDK paskutinio laikotarpio totorių karinių uniformų „madą“. Totoriai XVII-XVIII a. sudarė vadinamosios priešakinės sargybos pulkus. Žiūrint iš šiandieninių pozicijų, tai buvo pirmieji Lietuvos pasieniečiai. „Uniformos labai puošnios, gražios. Ypač traukia moterų dėmesį. Jose yra daug visokiausių siuvinėjimų, paaukuotų epeletų. Tuo metu visoje Europoje vyravo iškilminga kariškių apranga“, - mintimis apie klubo pradžią dalinosi A. Jakubauskas.

Pasiūti uniformas nebuvo sunku-

mų. Jas pagal senovinius piešinius, spalvų gamą pasiuvo kaunietė siuvėja Daina Rimkevičienė. Ji parinko reikalingos faktūros audinių, priedų. „Daina yra pasiuvusi šimtus įvairių epochų karinių uniformų daugeliui karo istorijos klubų. Mums ji praktiškai atkūrė autentiškas uniformas“, - apie siuvimo meistrės darbą kalbėjo A. Jakubauskas.

Didelė prabanga – pasiūti to meto kariškių kepures kurios yra labai sudėtingos. Jas teko užsakyti Varšuvoje, nes Lietuvoje neatsirado meistro, mokančio jas pasiūti. Napoleono epochos kepures sukūrė lenkų istorikas Jacekas Javorskis (Jacek Jaworski).

O kur dar kartais, pistoletai (kiekvienam karininkui priklausė du pistoletai), šovininės?

Avalynę irgi galima rekonstruoti, bet ji yra ypač brangi. Todėl klubo nariai „kautynėse“ dėvi šiuolaikiniais batais.

Visa tai klubo nariai pasisiūdinę, išigiję daugiausia savo lėšomis. Tačiau jie negalvoja vilnones uniformas iki gyvenimo pabaigos laikyti spintose, kad jas ten pribaižytų kandys. „Vėliau mundurus padovanosime kokiam nors muziejui“, - teigė A. Jakubauskas.

Eugenijaus Striogos nuotr.

Iš kairės: Kęstutis Zenonas Šafranavičius, Danielius Dzenajevičius, Vilius Rajeckas, Adas Jakubauskas, Kęstutis Rajeckas, Jonas Ridzvanavičius (jaunesnysis).

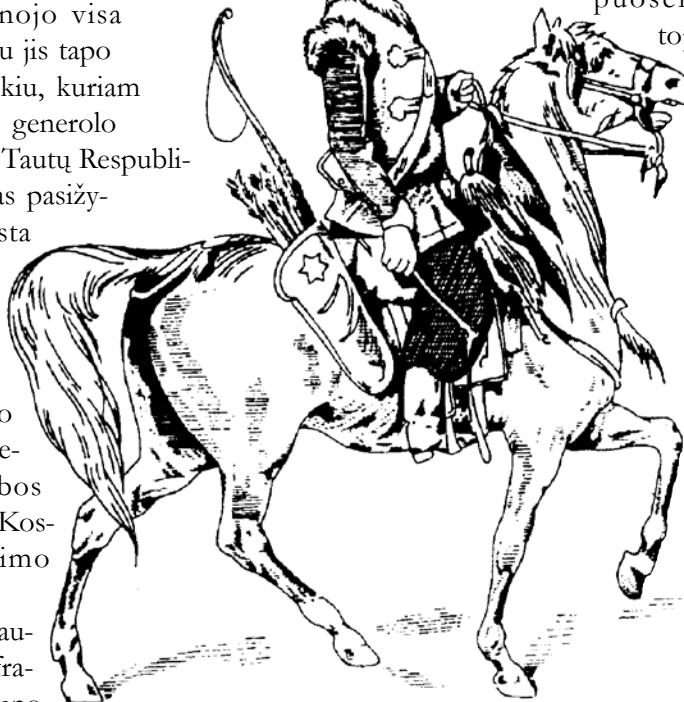
Pasivadino sukilimo dalyvio vardu

Klubo nariams abejonių nebuvo, kaip jį pavadinti. Jam buvo suteiktas LDK kariuomenės pulkininko (ši laipsnį jis gavo būdamas 22-ju metų) Juzefo Bieliako vardas. Tai karo vadas, kurį, pasak rašytojo Ignaco Chodkos, „žinojo visa Lietuva“. Vėliau jis tapo pirmuoju kariškiu, kuriam buvo suteiktas generolo laipsnis Abiejų Tautų Respublikoje. J. Bieliakas pasižymėjo nepaprasta narsa, puikiais kariniais sugebėjimais. Jis trisdešimt metų vadovavo ketvirtajam priešakinės sargybos pulkui, buvo T. Kosciuškos sukilimo dalyvis.

Klubui priklausė Kęstutis Šafranavičius – Kauno apskrities totorių bendruomenės pirmininkas, Adas Jakubauskas – Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos pirmininkas, Danielius Dzenajevičius, Jonas Ridzvanavičius (vyresnysis), Jonas Ridzvanavičius (jaunesnysis), Vilnius Rajeckas, Alijus Aleksandrovičius ir Konstantinas Aleksandrovičius.

Vyriausiam klubo nariui J. Ridzvanavičiui – 53-eji metai, jauniausiam – V. Rajeckui – 20.

„K. Šafranavičius yra kaip ir to ketvirtojo pulko, kurio uniformomis mes apsirengėme, vadas. Jis yra aktyvus klubo puoselėtojas

Ginkluotas raitelis ant žirgo – Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos herbas.

ir propaguotojas“, - apie savo kolegą kalbėjo A. Jakubauskas.

Idėją kurti klubą palaikė Vytauto Didžiojo karo muziejus. „Esame labai dėkingi šio muziejaus direktoriaus pavaduotojui Arvydui Pociūnui. Jis pirmas paragino mus kurti klubą.

Arvydas yra didelis karo istorijos žinovas. Jis nekartą mus konsultavo ir dabar pasidomi, kaip sekasi mūsų klubui“, - kalbėjo A. Jakubauskas.

Klubas atviras visiems

Totorių karo istorijos klubo nariai dalyvavo Lietuvos Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės inauguracijos išskilmėse S. Daukanto aikštėje Vilniuje, renginiuose, skirtuose tūkstančiui metų, kai Lietuvos vardas pirmą kartą buvo paminėtas istoriniuose šaltiniuose.

„Mus daug kur kviečia ir Lietuvoje, ir užsienyje. Dalyvavome Lietuvos karo istorijos klubų suvažiavime. Palaikome ryšius su Krašto apsaugos ministerija, Vytauto Didžiojo karo muziejumi, Pasienio policija, kurie kviečia mus į savo renginius“, - sakė A. Jakubauskas.

Klubas buvo gavęs kvietimą dalyvauti vienoje istorinėje rekonstrukcijoje Austrijoje. Tačiau dėl brangios kelionės negalėjo nuvykti.

Totoriai pakviesti stoti į Europos karo istorijos klubų sąjungą. Sąlyga – turėti nemažiau kaip septynis rekonstruotus mundurus – klubas atitinka.

A. Jakubauskas tikisi, kad klubo gretos augs. „Mūsų klubas atviras visiems. Kviečiame visus, nebūtinai totorių tautybės, kas domisi karo istorija, Lietuvos praeitimi, įsijungti į mūsų klubą“, - teigė A. Jakubauskas.

„Kalėdiniai susitikimai“ bus prisiminti ilgai

Sausio 16 d., baigiantis katalikų ir stačiatikių Kalėdų švenčių laikotarpiui, į Tautinių bendrijų namuose vykusį koncertą „Kalėdiniai susitikimai“ susirinko gausus būrys jaunųjų dainininkų, šokėjų, muzikantų iš Vilniaus darželio-mokyklos „Berželis“, Vilniaus L. Karsavino, A. Puškino, Ateities, Lentvario 1-osios vidurinių mokyklų, Pabradės Žeimenos gimnazijos, Trakų kultūros namų.

Turtinga „Kalėdinių susitikimų“

programa, be abejonės, ilgam išliks jos dalyvių ir žiūrovų atmintyje.

Koncerto dalyvius sveikinusi Kultūros ministerijos Tautinių mažumų reikalų skyriaus vyriausioji specialistė Birutė Kazlauskienė pažymėjo, kad tokie renginiai skatina visuomenėje tarpkultūrinį dialogą, jaunąją kartą – domėtis įvairių tautų folkloru, tradicijomis.

Koncerto iniciatorės – Vilniaus vaikų klubo „Darija“ pirmininkė

Liudmila Nikolskaja ir Vilniaus L. Karsavino vidurinės mokyklos ansamblio „Strazdanėlės“ vadovė Tamara Tretjakova.

Pasak L. Nikolskajos, koncertas atskleidžia moksleivių ir jaunimo meno saviveiklos kolektyvų kūrybinį potencialą, pristato visuomenei įvairių šalių tautų kultūrą.

Po koncerto jaunieji atlikėjai dalyvavo loterijoje, kurioje visi bilietai buvo laimingi. **TBN inf.**

Krikšto maudynės apvalo kūną ir sielą

Sausio 19 d. šimtai stačiatikių iš Vilniaus ir kitų vietovių atvyko prie Šilo ežero, kuris yra sostinės pašonėje, išsimaudyti lediniame vandenyje ir tuo pasveikinti Viešpaties krikštą.

Krikšto maudynės Šilo ežere rengiamos jau aštuntus metus iš eilės. Savanoriai ant ledo iškerta kryžiaus formos krikštine. Dvasininkų pašventintas ledinis vanduo esą apvalo kūną ir sielą. Laikoma, kad šią šventinę stačiatikiams dieną išsimaudęs žmogus įgyja dvasinės sveikatos.

Kristaus Krikšto arba Kristaus Apsireiškimo šventę – vieną didžiausių švenčių – pažymi viso pasaulio stačiatikiai. Minint Kristaus Krikštą Šventojoje Jordano upėje, kurią jis priėmė iš Jono Krikštytojo, švenčiamas Apsireiškimas, kuriuo prasideda jo viešasis gyvenimas.

Pagal Evangeliją, kai Jėzus išlipo iš

upės, atsivėrė dangus. Šventoji Dvasia pleveno virš jo kaip balandis, o Tėvo balsas prabilo: „Šitas yra mano mylimasis sūnus, kuriuo aš gėriuosiu“.

Kristaus Krikšto šventė plačiai pažymima šalyse, kur stačiatikiai sudaro daugumą. Pavyzdžiui, Bulgarijoje ji yra trečia didžiausia bažnytinė šventė po Velykų ir Kalėdų. Stačiatikiai Graikijoje, Kipre maudynėmis pamini Kristaus Apsireiškimo šventę. Tikiama, kad šis ritualas, be kita ko, išvaro piktus demonus.

Rusijoje Kristaus Krikšto šventė švenčiama su rusišku užmoju. Tai iš senovės atkeliavusi tradicija. Ji gyvuoja nuo 988 metų, kai Rusija priėmė

krikščionybę. Daugelis tikinčiųjų, nepaisydami šalčio, maudosi lediniame vandenyje. Rusijoje tradiciškai maudomasi eketėse. Netgi tolimojoje Jakutijoje, kurios didelė dalis teritorijos yra už Poliarinio rato, o ledo storis siekia nuo 50 cm iki 1,3 m, taip pat vyksta maudynės ir nesvarbu, jog lauke stingdantis apie 40 laipsnių speigas.

Rusijos stačiatikių bažnyčia remia šią tikinčiųjų tradiciją. Išvakarėse vyksta iškilminga procesija, kurios metu eketės palaiminamos. Griežtų taisyklių, kaip reikia maudytis, nėra. Tačiau vienos taisyklės laikosi visi – po vandeniu reikia panerti triskart.

TBN inf.

Anatolijaus Ivanovo nuotraukos

J. Bunka – tautodailininkas, Plungės žydų istorijos metraštininkas

Ši knyga – tai Jakovo Bunkos pasakojimas apie Plungės žydų istoriją.* Savo atmintyje autorius išsaugojo daugybę pavardžių, likimų, faktų, įvykių, datų, sodriais potėpiais piešia turiningą žydų gyvenimą prieškarį, aprašo pirmuosius besiantinančios tragedijos ženklus karo išvakarėse ir jam prasidėjus.

Jo paties gyvenimas – tai tarnavimo žmonėms ir menui pavyzdys. Vargu ar galėjo žinoti jaunuolis Jakovas, 1940 m. pradėjęs mokytis staliaus amato pas meistrą Šoblinską, kad tai taps jo gyvenimo šerdimi ir jį patį bei jo gimtąją Plungę išgarsins visame pasaulyje. Tada jam buvo šešiolika metų. Bet prieš akis dar bus karas, kuriam prasidėjus Bunkų šeima spėjo pasitraukti į Sovietų Sąjungos gilumą ir atsidūrė Sibire, penkeri tarnybos metai sovietinėje armijoje. Tiktai 1947 m. Jakovas grįžo į Plungę ir visą gyvenimą paskyrė menininko misijai, medyje įamžino skaudžias netektis.

Medžio meistro sukurtos skulptūros ženklina žydų kapavietes Šateikiuose, Platieliuose. 1986 m. Kaušėnuose J. Bunkos iniciatyva sukurtas žydų atminimo memorialas yra tarp dešimties išpūdingiausių žydų holokaustą Antrojo pasaulinio karo metais primenančių memorialų Europoje. Knygoje spausdinamos šių paminklų nuotraukos. Kasmet čionai atvažiuoja tūkstančiai žmo-

nių iš Didžiosios Britanijos, JAV, Kanados, Izraelio, Pietų Afrikos Respublikos ir kitų šalių. 2009 m. čia lankėsi tuo metu Lietuvoje vykusio Pasaulio litvakų kongreso dalyviai.

Kasmet Kaušėnuose trečią liepos sekmadienį paskutinis ir vienintelis dabar Plungės žydas J. Bunka rengia šio miestelio žydų tragedijos minėjimą. Į jį atvyksta žydai iš Lietuvos ir užsienio, žydų gelbėtojai ir jų palikuonys, plungiškiai pagerbti holokausto aukų atminimo. Kaušėnų kaimo kalnelyje 1941 m. liepos 15–16 d. buvo žiauriai nužudyta apie 1800 Plungės krašto žydų.

Tuo tarpu J. Bunkos kūriniai yra apkeliavę nemažai pasaulio. Jie eksponuoti daugelyje parodų Lietuvoje ir užsienio šalyse, tarp jų – tolimojoje Meksikoje, daug jų yra privačiose kolekcijose visame pasaulyje.

Medžio skulptūrų nuotraukose, kurios išspausdintos knygoje, matome statybininką su karučiais, laikrodininką, muzikantą, vandens nešėją, Toros žinovą, violončelininką, kalvį ir kitų profesijų žmones.

Apie J. Bunkos kūrybą leidinyje rašo dailininkas, Lietuvos tautodailininkų sąjungos pirmininkas Jonas Rudzinskas.

1995 m. režisierius Rimantas Gruodis apie jį sukūrė dokumentinį filmą „Mozė Platieliuose“.

Leipcigo dokumentinių filmų festivalyje 2011 m. buvo rodomas Vokietijos dokumentininkų sukurtas filmas apie J. Bunką. Apie unikalų medžio meistrą iš Plungės rašė Izraelio spauda.

Pats J. Bunka taip pat, be meistro kalto, valdo ir pasakotojo plunksną. Jis parašė Plungės žydų istoriją, kuri išversta į hebrajų kalbą. Apie istorijoje aprašomus įvykius Plungėje nuo 1348 m. iki 1994 m. galima perskaityti ir internete www.jbfund.lt.

Europos paveldo dienų „Istoriją kuriame kartu“ metu 2009 m. rugsėjį Plungės viešojoje bibliotekoje pristatyta J. Bunkos prisiminimų knyga „Mano miestelis Plungė“.

Už nuopelnus Lietuvai J. Bunka apdovanotas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Riterio kryžiumi. Jam suteiktas Plungės garbės piliečio vardas.

**Knygos viršelio nuotrauka ir duomenys trečiame leidinio viršelio puslapyje.*

Vokiečiai tarpukario Lietuvoje

Monografijoje*, kurioje remiamasi gausia archyvine medžiaga, publikuotais ir nepublikuotais šaltiniais bei esama istoriografija, siekiama parodyti, kaip Didžiojoje Lietuvoje kūrėsi vokiečių bendruomenės, kaip jos plėtojosi ir įsitvirtino. Autorių dėmesys sukoncentruotas į Nepriklausomos Lietuvos laikotarpį (1918–1940) ir šias temas: analizuojamas vokiečių

bendruomenės indėlis į Lietuvos tarpukario ekonomiką; parodoma, kaip ši tautinė mažuma siekė savo interesų atstovavimo Lietuvos parlamente ir savivaldos struktūrose; kaip rūpinosi vokiečių švietimo ir mokyklų reikalais; kokias buvo sukūrusi visuomenines organizacijas. Itin daug dėmesio skiriama Lietuvos vokiečių kultūrinei sąjungai (vadinamajam Kulturverband)

dui). Aptariama, kaip ši organizacija galiausiai pasuko nacionalsocializmo linkme, tapo finansiškai ir idėjiškai priklausoma nuo nacistinės Vokietijos.

Knygos pabaigoje atskleidžiama, kaip keitėsi vokiečių įvaizdis visuomenės ir oficialiosios valdžios akyse.

**Knygos viršelio nuotrauka ir duomenys trečiame leidinio viršelio puslapyje.*

Ilga kelionė baigėsi Trakuose

Irma STADALNYKAITĖ

„Vorutos“ leidykla Trakuose išleido karaimų kultūros puoselėtojo, aktyvaus visuomenės veikėjo Romualdo Tinfavičiaus publicistinių straipsnių rinkinį „Nuo Juodosios jūros iki Trakų“.* Leidinį sudaro Trakų rajono laikraštys „Trakų žemė“ 2009-2013 m. spausdinti šio autoriaus straipsniai apie karaimų gyvenimo Lietuvoje aktualijas nuo XIV a. iki šių dienų. Pasakojama apie karaimų įsikūrimą Lietuvoje, materialinės ir dvasinės kultūros paveldą,

aprašomi iškilūs tautos atstovai, minimi karaimų bendruomenės centrai Lietuvoje, iniciatyvos, renginiai.

Rengdamas straipsnius, autorius rėmėsi karaimikos tyrinėtojų leidiniais, medžiaga, kurią jis pats renka daugiau nei penkiasdešimt metų. Savo turtingu archyvu jis yra pasidalijęs su Trakų istorijos muziejumi, Trakų viešąja, Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių, Lietuvos nacionaline Martyno Mažvydo, Vilniaus universiteto bibliotekomis. Dalis medžiagos 1997 m., minint karaimų įsikūrimo Lietuvoje šešių šimtų metų jubiliejų,

buvo sudėta į penkių tomų jubiliejinį rinkinį.

Publicistinių straipsnių rinkinys „Nuo Juodosios jūros iki Trakų“ skiriamas plačiajai visuomenei. Juo siekiama skatinti domėjimąsi šios nedidelės tautos istorija ir savita kultūra.

R. Tinfavičius (g. 1936 m.) – inžinierius kelininkas, daugiau kaip keturiasdešimt metų dirbo kelių sistemoje. Jam suteiktas kelininko veterano garbės vardas.

**Knygos viršelio nuotrauka ir duomenys trečiame leidinio viršelio puslapyje.*

Vilniaus getas italo akimis

Jerichas 1941 metais. Vilniaus geto istorijos – daugiasluoksniis Igorio Argamantės romanas apie Vilniaus getą. Jis paremtas autoriaus biografiniais faktais, įvairių pasaulio bibliotekų archyvine medžiaga ir sava vaizduote. Pirmoje romano dalyje pasakojama apie vilniečio berniuko Igorio draugystę su bendraamžiu Čekijos žydu Hansiu, kuris su šeima rado prieglobstį Lietuvoje. Deja, neilgam... Į Vilnių netrukus įžygiuoja naciai ir įkuria getą. Romanas ir skirtas šiam berniukui.

Romane į geto kasdienybę žvelgia-

ma giedru vaiko žvilgsniu, todėl visi siaubingi įvykiai išgyvenami kitaip: smalsiai, naiviai, žaismingai. Antroje dalyje pasakojamos su Vilniaus getu susijusios istorijos iš kitų romano veikėjų perspektyvos. Tai žydas vagis Avidanas, kuris išdavė savo tautiečius, Vilniaus geto kovotojas Raulis, Vilniaus geto žydų policijos viršininkas Jokūbas Gensas, Mordechajus, kuris Paneriuose turėjo deginti savo tautiečių kūnus, šiems darbams vadovavęs vokietis Kurtas ir daugelis kitų.

Autorius nevengia būti ironiškas, atskleidamas absurda, kuri

teko išgyventi romano veikėjams. Romanas buvo nominuotas vienai prestižiškiausių Italijoje Italo Calvino literatūros premijai.

Pasak Rytų Europos žydų kultūros tyrinėtojos dr. Laros Lempertienės, „kiekvienas grožinis tekstas ar kitas meno kūrinys Holokausto tema neišvengiamai pritraukia dėmesį. Manau, Argamante romanas to dėmesio tikrai vertas“.

**Knygos viršelio nuotrauka ir duomenys trečiame leidinio viršelio puslapyje.*

Armėnų kultūros pėdsakai Abiejų Tautų Respublikoje

Praėjusių metų pabaigoje Minske išleista knyga „Meninė armėnų bendruomenių kultūra Abiejų Tautų Respublikos žemėse“.*

Leidinyje spausdinama 2012 m. spalio 9-11 d. Baltarusijos sostinėje vykusios tarptautinės mokslinės konferencijos „Meninė armėnų bendruomenių kultūra Abiejų Tautų Respublikos žemėse“ medžiaga. Iš viso išspausdinti 26 pranešimai, kuriuos konferencijoje skaitė mokslininkai iš Armėnijos, Prancūzijos, Rusijos, Baltarusijos, Lenkijos, Lietuvos,

Ukrainos. Pranešimai spausdinami rusų arba anglų kalba. Prie kiekvieno pranešimo pateikiama trumpa jo santrauka atitinkamai anglų arba rusų kalba.

Leidinyje gausiai iliustruotas spalvotomis nuotraukomis.

Knygoje išspausdintas Vegas Ribikauskienės pranešimas „Trumpa lietuviškos bibliografijos apie armėnų istorinę veiklą Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje apžvalga“.

Joje aptariamos E. Rimšos, P. Šalčiaus, M. Jučo, E. Banionio,

J. Laurušo, G. Martinaitienės, R. Skrinsko, J. Zabulytės, R. Firkovičiaus, A. Čaplinsko, M. Parsegjan-Danilienės, R. Arutiuniano, G. Potišenkos, A. Bumblausko publikacijos įvairiuose leidiniuose.

V. Ribikauskienė yra Mokslo ir enciklopedijų leidybos centro Svetimvardžių žodyno redakcijos mokslinė redaktorė, Lietuvos armėnų bendruomenės narė.

**Knygos viršelio nuotrauka ir duomenys trečiame leidinio viršelio puslapyje.*

Tautinės mažumos Slovėnijoje

Slovėnijoje gyvena apie du mln. žmonių. Slovėnai sudaro 91 proc. Skaitlingiausios tautinės mažumos – serbai ir kroatai (7 proc.), italai ir vengrai (1 proc.). Be to, gyvena nedidelės bosnių, albanų, romų, makedonų, italų, juodkalniečių, vokiečių bendruomenės.

Teisiniais aktais įteisintas tautinių mažumų kalbų vaidmuo ir statusas. Nors ir nedidelės italų ir vengrų diasporos yra saugomos valstybės. Šalies konstitucijoje ir Slovėnų kalbos viešo vartojimo įstatyme pažymėta, kad autochtoninės mažumos – italai ir

vengrai – gali vartoti savo kalbą kaip oficialią kompaktiškai gyvenamose vietovėse.

Šią teisę taip pat užtikrina ir tarptautiniai aktai, kuriuos yra pasirašiusi Slovėnija, tarp jų – Europos regioninių, arba mažumų, kalbų chartija. Remiantis šiuo dokumentu, tokia kalba, be minėtų italų ir vengrų, pripažinta ir romų kalba.

Italų ir vengrų bendruomenės turi kiekviena savo atstovą Slovėnijos parlamente, kurį sudaro 90 narių.

Valstybė siekia integruoti romus, kurių Slovėnijoje gyvena apie 7 tūkst.,

artimiau supažindinti visuomenę su šios tautinės grupės gyvenimu ir tokiu būdu išgyvendinti egzistuojančius stereotipus romų atžvilgiu. Rengiamos fotografijų parodos, romų kultūros savaitės. Yra įkurti net du romų futbolo klubai. Vietinės radijo stotys transliuoja laidas romų kalba.

Daug dirbama su vaikais. Slovėnija įdarbina romų asistentus ir tarpininkus, o romų vaikus siekia įtraukti į ikimokyklinio ugdymo procesą, kad iš esmės padidėtų bendrojo lavinimo mokyklas baigusių romų vaikų skaičius.

Romų kaimai Latvijoje

Jau 2016 m. Latvijoje gali atsirasti romų kaimų. Romai mano, kad taip jie sugebės išsaugoti savo bendruomenę, kalbą ir kultūrą.

Apie tai jau garsiai kalba ir Latvijos romų bendruomenės pirmininkas bei Tarptautinės romų sąjungos vyriausiasis komisaras Normundas Rudevičius. Jis mano, kad tokių kaimų gyventojai galėtų imtis verslo, pavyzdžiui, kasti durpes arba šaldyti maisto produktus, kad šie ilgiau būtų tinkami vartoti.

Taip kaimelių žmonės turėtų iš ko gyventi ir tuo pat metu galėtų laikytis savo čigoniškų įstatymų, paklusdami Senolių tarybai.

Tokį projektą ketinama įgyvendinti už Europos Sąjungos pinigų. N. Rudevičiaus nuomone, Latvijoje galima įkurti tris arba keturis romų kaimus, juo labiau, kad dėl to, jo žodžiais tariant, jau pasiektas susitarimas su kai kuriomis savivaldybėmis. Tiesa, kurios jų sutinka priimti romus, ben-

druomenės pirmininkas neįvardijo. N. Rudevičius nelinkęs kalbėti ir apie tai, ar romams apgyvendinti bus panaudoti jau kaimuose esantys namai, ar bus statomi nauji gyvenamieji ir gamybiniai pastatai.

Šį sumanymą palaiko ir ombudsmenas Juris Jansonas. Anot jo, ankstesni bandymai integruoti romus į Latvijos visuomenę buvo „nelabai efektyvūs“ dėl to, kad norintieji tai padaryti „nesuprato šių žmonių kultūros“.

SUMMARY

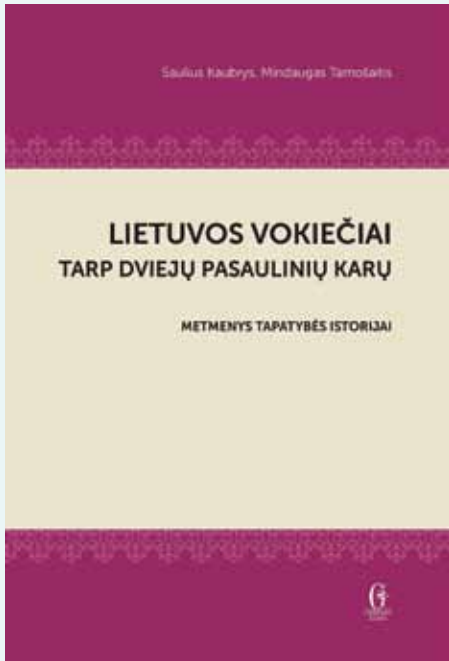
J. Rumša. Premium of the Ministry of Culture Went To Journalist M. Jackevičius. Premium of the Ministry of Culture for promotion of intercultural dialogue in 2013 was won by Mindaugas Jackevičius, a journalist in DELFI news portal. M. Jackevičius received the premium for his texts on Jewish culture. The annual premium of the Ministry of Culture for promotion of intercultural dialogue and its spread in mass media is awarded for an author or a team of authors. Its purpose is to elect and honour an author(s) of article(s) and radio or

television programme(s) promoting intercultural dialogue among various ethnic groups and fighting against national or racial discrimination and ethnic hatred, when such works are published in mass media of the Republic of Lithuania or foreign countries.

Victims of Holocaust Were Memorialised in Petrašiūnai. On 27 January, the day of commemoration of the victims of Holocaust, a stele was unveiled in Petrašiūnai (Kaunas) in order to commemorate 125 Jewish people who were killed there on 30 August 1941. The stele of remembrance will warn future generations against recurrence of such a tragedy.

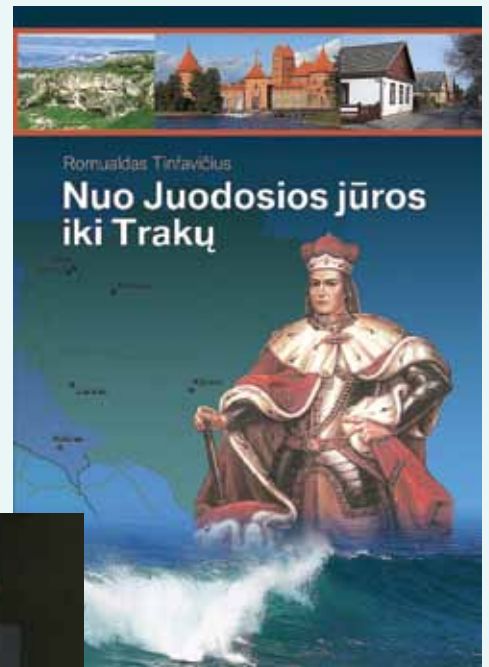
J. Rumša. Postage Stamps Present Lithuanian Ethnic Minorities. Karaites. For the first time in Lithuanian post history, postage stamps dedicated to ethnic minorities were issued this year. The two miniatures show topics related to Lithuanian Karaites. One postage stamp presents a world-famous researcher-orientalist, a spiritual and secular leader of the Karaites, Seraya Shapshal. The second one shows Vilnius Kenesa – the prayer house of the Karaites. The postage stamps were created by artist and graphic designer Irma Balakauskaitė. In future it is planned to issue postage stamps dedicated to other ethnic minorities in Lithuania as well.

Naujos knygos

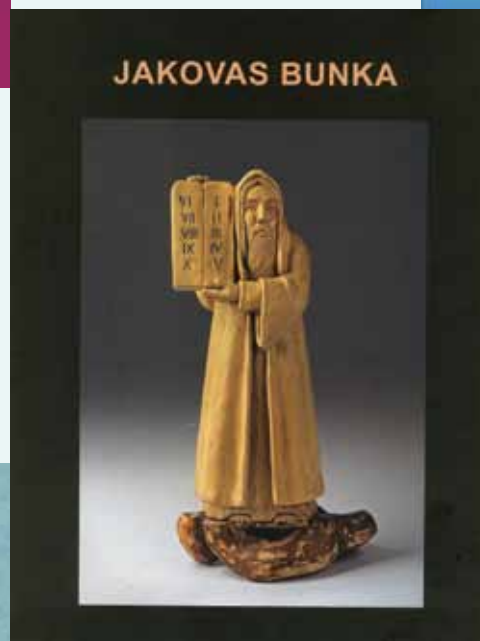
Nuo Juodosios jūros iki Trakų. Publicistika. Romualdas Tinfavičius. Trakai. Voruta [i.e. „Vorutos“ fondas]. 2013. 219 p., iliustr., faks., portr. Tiražas 1000 egz.

p. 19

Lietuvos vokiečiai tarp dviejų pasaulinių karų. Metmenys tapatybės istorijai. Monografija. Saulius Kaubrys, Mindaugas Tamošaitis. Vilnius. Gimtasis žodis. 2013. 303 p., iliustr., diagr., faks., portr. Santr. angl. Tiražas 500 egz.

p. 18

Jakovas Bunka. Medžio drožėjas apie Plungės žydų istoriją ir jo kūryba. Sudarytojas Jonas Rudzinskas. Vilnius. Tautodailininkų sąjungos fondas. 2013. Vilnius. Petro ofsetas. 79 p., iliustr., faks., portr. Tiražas 300 egz.

p. 18

Художественная культура армянских общин на землях Речи Посполитой. Материалы Международной научной конференции. Минск, 9-11 октября 2012. Сост. И. Н. Скворцова. Минск. Арт Дизайн. 2013. 288 с.

p. 19

Jerichas 1941. Vilniaus geto istorijos. Autobiografinis romanas. Igor Argamante. Iš italų kalbos vertė Toma Gudelytė; dailininkė Sigutė Chlebinskaitė. Vilnius. Aukso žuvis. 2014. 222 p., iliustr.

p. 19

„Kalėdiniai susitikimai“ bus prisiminti ilgai

Sausio 16 d., baigiantis katalikų ir stačiatikių Kalėdų švenčių laikotarpiui, į Tautinių bendrijų namuose vykusį koncertą „Kalėdiniai susitikimai“ susirinko gausus būrys jaunųjų dainininkų, šokėjų, muzikantų iš įvairių Vilniaus miesto, Švenčionių, Trakų rajonų ugdymo įstaigų.

Vlodo Uznevičiaus nuotraukos

ISSN 2029-7394

9772029739001